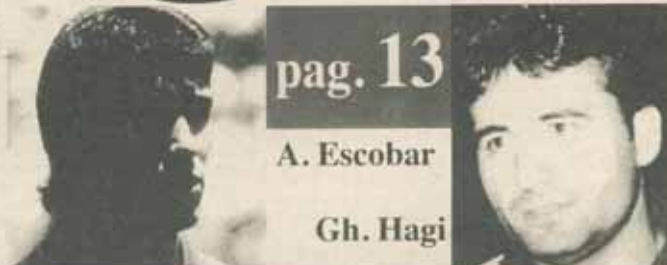

FOTBAL POLITICĂ

ANUL V • Nr. 28 (229) • 13-19 iulie • 16 pagini • 200 lei

Evocare pag. 10
Vintilă Brătianu

pag. 13

A. Escobar

Gh. Hagi

Ce sînt și ce vom face cu

CERTIFICATELE DE PROPRIETATE

pag. 7

Diversiune etnică la Cluj

GABRIEL ANDREESCU

pag. 3

pag. 6

Doina Cornea Emil Constantinescu

Munca și inteligența politică

De cîteva luni pare să fi avut loc o creștere a agitației politice. Mai multe inițiative ale formațiunilor din Convenția Democratică au generat un fel de campanie de presă, după ce, anterior, sondajele IRSOP și IMAS, demonstrînd răsturnarea opțiunilor politice și avansul, în opinia publică, al lui Adrian Năstase și Emil Constantinescu, păreau să fi dus la convulsii în actuala coaliție la putere. Serile de propuneri ale PL '93, AC și, mai nou, ale PAC, au argumentat toate – și întemeiat – necesitatea activării CDR. Impresionant rămîne faptul că, la patru ani de exercițiu democratic, cîteva idei, mai curînd de ordin general, să fie urmate de atacuri, de acuzații personale și de declarații pasionate privind inițiatorii, partizanii ori adversarii acestor idei... Care sînt parteneri în aceeași coaliție electorală și politică! Oare este atît de greu de văzut că o discuție liniștită, în jurul mesei lungi de la Asociația 21 Decembrie, unde se adună liderii Convenției Democratice, ar fi mai demnă și mai rațională? Chiar și propunerea extravagantă de a transforma Convenția într-un partid putea fi discutată cu rost, pentru a vedea avantajele și dezavantajele unui astfel de demers. O idee este o idee, toate au dreptul la existență.

Nu uit nici faptul că propunerile au și un subtext. Dar oare subtextul nu trebuie el însuși discutat, și tratat pe o bază rațională?

Există și o optică diferită, care spune că toate aceste manifestări determină atenție, creează imagine; reprezintă ele însele o realitate politică. Dar aceasta este chiar principala obiecție: **faptul că polemicele între aliați țin locul adevăratei politici.**

Atîta timp și atîta energie cît sînt cheltuite pe teme interne ar fi necesare combatanților pentru a se adapta realităților politice; pentru contactul cu oamenii ori pentru acele nenumărate treburi mai mult sau mai puțin mărunte pe care le solicită viața unei formațiuni. Țara s-a schimbat mult, și față de mai 1990, dar și față de septembrie 1992. Cum se răspunde nenumăratelor semnale ale acestor schimbări (fie că ele înseamnă demonstrația de joi 7 iulie, a regiilor autonome, impresionantă și atît de puțin mediatizată, fie că este vorba despre tensiunea în continuă creștere de la sate, datorată aplicării Legii fondului funciar, ș.a.m.d.)? Cum se întîmpină importanta expertiză care s-a creat deja, de natură economică, sociologică, politologică, juridică, care interesează direct oamenii politici?

Nu cred că rezolvarea problemelor noastre ține de apariția unor genii politice. Sînt necesare buna credință și, fără îndoială, inteligența. Numai că și inteligența, ca și geniul, fac apel, în proporție de 99%, la muncă.

Iar munca este și criteriul bunei credințe.

Interviul săptămîinii:

pag. 8-9

Z. ORNEA

Premiile Uniunii Scriitorilor pe 1993

Redacției revistei "22".

București

M-a emoționat - permiteți-mi să mărturisesc acest lucru - publicarea materialului intitulat "Protest" în nr. 21 (224) din 25-31 mai, p. 6.

Fără să intru în detalii, vreau simplu să mulțumesc. E vorba de o tentativă de calomnie la care, pentru că mă vizează personal, scotesc a fi sub demnitatea mea să răspund. Oricum, faptul în sine mă întristează, intrucât a fost pusă în cauză Biserica pe care o slujesc și pe care o iubesc cu întreaga mea ființă.

Cu deosebită considerație,

Mitropolit NICOLAE,
Timișoara, 30.05.1994

Stimată doamnă redactor Gabriela Adameșteanu,

Am "urmărit" cu sinceritate și interes încă de la început revista ori gazeta dvs., "22", adică a GDS. De la primele numere revista a fost interesantă și promitea foarte mult. Apăreau în revistă articole semnate de nume de prestigiu. Nu voi da nume, numerele mai "îndepărtate" (adică de la început) grăiesc singure despre constatarea mea. Țin să precizez că nu sînt literat, sînt poate chiar agramat, iar dezacordurile le comit din belșug, "am" un liecu la f.f. Ceea ce mă "supără" foarte mult este tendința intrată în sînge a gazetărilor noștri, formați la școala cultului de toate felurile, de a se lăsa flutați de cititori, care, mare parte din ei, nu din rea-credință ci din neștiință, ca și mine, cred că sînt datori să scrie, să laude, să-și dea cu preșusul despre calitatea revistei. Nu puțin dintre ele "seamănă" ca picăturile de apă și apar aceleași nume pe care le-ar dori să semneze în revistă. Ba, un inginer întreba revista "dvs." să-i "apună" ce-i un intelectual(!)?! Nu vreau nici un fel de publicitate, nu pot da sfaturi, știu că oamenii nu se lasă conșiși unii de alții. Dar totuși revista "22" nu trebuie să facă loc prostului gust și tuturor părerilor comune, cum spuneam mai sus. Orice revistă,

prin definiție, are două rosturi mari și importante: să informeze cât mai corect cu putință, chiar cu sacrificii pecuniare, iar în al doilea rînd, și nu mai puțin important, să "emită" opinii ale unor diverse personalități de prestigiu, cu competență, bună-credință, dar mai ales cu manifestată dorință de a îndrepta lucrurile în această țară, de a spune adevărul relativ, așa cum este el, cu mult curaj, și de a cere ajutorul unor organisme internaționale, acolo unde el, adevărul, este obstrucționat de "oameni" cu minile și cugetul pătate de sînge. Mie unuia mi se pare gazeta dvs. de stînga, de foarte de stînga. Și acum să trec puțin la subiect: eu am spus-o cînd, nu am competența, dar simt că din mai multe părți se ocolește adevărul, și aceasta mi-a sugerat-o chiar articolul domniei voastre, "Un minut de adevăr", frumos și inspirat intitulat. Nimeni nu spune și nu are curajul să spună că această țară (această căruță) va fi scoasă din mocrială, din gunoi, cu un popor care singur și nesilit de nimeni a revotat comunismul. Nici dl. Corneliu Coposu, om de mare merit, prestigiu, și erou, am citit două volume ale M.S. Regelui Mihai I, aceeași dureroasă constatare, l-am citit pe dl. Octavian Paler și am crezut că e de cuvînt să spună că un popor care în proporție de 85-87% l-a votat pe dl. Iiescu pentru a nu munci, după cum spunea revista dvs., "22", "că au spus-o japonezii". După "alegerile" de la 20 mai 1990, nu cred că așa ceva se cheamă politică ori democrație. Un popor care plînge Transilvania dar uită Basarabia nu va face niciodată democrație. Democrația pleacă de la bază; dacă se vor cheltui miliarde și miliarde de lei pentru imaginea României în lume, care are în spate un popor care nu mișcă nici un deget pentru țară, nu știu dacă nu va ieși din lume pe ușa din spate. "Toată lumea știe - ziceți dvs. - că numai o minune va reinstaura monarhia" și aveți dreptate. Așa cum Apusul (înțeleg prin aceasta și SUA) are datoria să repare ceea ce a stricat în țara aceasta.

Poporul așteaptă cu buza arsă protecție socială și ajutoare din străinătate. Este de datoria tuturor revistelor din țară, cinstite și corecte, și a tuturor marilor oameni de cultură din țară și din diaspora, minus cei "afiliați" la Cotroceni, să trezească, să lecuască și chiar să-l "plimbe" prin pastii pe acest popor pînă se va putea face o viață cit de cit suportabilă.

Bătrînu Tamas, Adj. 20.06.94

Nu mă înscriu între cititorii ce trebuie publicați. Bănuiesc, de altfel, că intenția dvs. este de a se confirma ceea ce deja faceți și o faceți foarte bine. Nu am termen de comparație. N-am citit o altă revistă de același stil. Știu că mi-a

folosit și îmi folosește extrem de mult. N-aș avea ce-i reproșa.

Mă înscriu în rîndul opțiunilor cititorilor în întregime. Doleanțele lor sînt o confirmare a alor mele. Pe măsură ce trece timpul, revista devine mai solidă, profundă, diversă. Articolele traduse sînt prețioase. Sînt abonata dvs. de la începuturi și posed aproape toate numerele. Așa am izbit să înțeleg ceea ce se petrece și ce s-a petrecut.

Vă mulțumesc și am încredere că veți continua în același stil.

P.S. E drept că grafica este ilustrativă, dar e prea urîtă! (Eu iubesc în toate frumosul!)

N-ați abordat niciodată studenții: viața, muncă, gîndurile lor. Sînt oameni maturi și au discernămint. Au multe probleme și știu să vadă. Foștii mei elevi îmi povestesc lucruri uluitoare. S-ar putea "plonja" în lumea lor?

Vă doresc să fiți sănătoși,

Eugenia Balaci, Adj. 21.06.94

Razvan Teac
Bradcan

CITITORII NE RĂSPUND LA CHESTIONAR

Iubită redacție,

Îndemnat de multele scrisori ce apar în pagina a doua a revistei, ofer câteva sugestii ce sper ca măcar parțial să fie folosite. Revista "22" e, fără îndoială, foarte bună și împlinește o misiune de mare importanță. Ca fapt divers, îmi amintesc cu cită plăcere și emoție așteptam pe vremea primelor numere, dimineața în ger, cîteodată ore în șir, apariția furgonetei poștale care aducea revista la chioșcul de ziare. Nu sînt destule cuvinte de laudă pentru a aprecia opera dvs.

Totuși, nu aș putea spune, ca alții, că toate articolele sînt reușite și corespunzătoare scopului propus. Nici nu s-ar putea avea o asemenea pretenție; inspirația și calitatea colaborărilor nu pot fi constante. Deși am văzut unele păreri critice, ar trebui să faceți loc și unor scrisori cu opinii mai depărtate de ale dvs.; între altele și pentru ca rubrica să nu devină un cor prea unanim de elogi, oricît de meritate sînt ele. Alegeți însă nu formulări primitive sau agramate, ci din cele bine argumentate. Cred că există. Ați ocupat un spațiu exagerat de mare cu interminabila pledoarie a lui Mihai Sin, care e dezințată și de o prea persistentă ironie de slabă calitate. Sper că s-a terminat. Articolele d-lui Patașevici sînt frumoase, dar nu toate. Nu mai departe de "Eros și magie", proză interesantă ca temă, dar care suferă de unele defecte frecvente în publicistica de azi: erudiție ostentativă și dorință de "epatare a burghezului". Autorul aruncă grenade verbale care nimicesc pe cititorul de cultură medie. Repet, articolul e inteligibil, dar termenii de specialitate universitară ar trebui formulați sau explicați mai domol. Paul Zarifopol, universitar și el, nu practica asemenea snobisme intelectuale.

Sînt de aceeași părere cu cei care vă îndeamnă să vă alăturați ortografei recomandate de Academie. A fost de toată minunea unanimitatea aproape totală a lingviștilor noștri oficiali, care au sărit

ca arși, automat, ca la o apăsare de buton, la propunerea Academiei. E un grup profesional pe care nu-l simpatizez. Nu au fost în stare să ofere școlărilor o gramatică clară și lipsită de ambiguități; ambiguități pe care adesea nici ei nu le pot desclîi.

Un obiect care nu poate fi îndeajuns de tratat este unul practic, și anume corectitudinea unor viitoare alegeri. Lipsa uimitoare de jenă a actualilor guvernanti și a acoliților lor ne arată cit de siguri sînt că nimic nu li poate dizloca. Asta ar trebui să dea mult de gîndit, dar se pare că nimeni nu dă importanță cuvenită acestui element absolut decisiv. Alegeri fără cea mai deplină siguranță de corectitudine și fără perfectă și amănunțită constituire a organismelor de control nu au nici un rost. Vor veni iar acei irresponsabili supraveghetori internaționali, despre care nimeni nu știe ce hram poartă și care vor face, pe ici, pe colo, cîteva vizite aiurite și vor emite din nou celebrele declarații că "în general, alegerile au fost corecte". Faceți deci tot ce e posibil pentru a-i trezi din adormire și din iluzii pe cei ce trebuie să se ocupe de acest subiect. Este mult prea evident că actuala conducere nu are dreptul la nici un fel de încredere.

Ce autori mi-ar mai place să citesc în paginile revistei? Alexandru George, Alexandru Paleologu, Alina Mungiu, Liviu Ciocărlie, Mariana Șora, Vladimir Tismăneanu, Petru Dumitriu, Romulus Rusan, Adriana Bittel, Arșavir Aterian, Ov. S. Crohmălniceanu, Ștefan J. Fay și mulți alții pe care trebuie să-i descoperiți dvs.

Desigur că s-ar mai putea spune încă multe, dar nu vreau să pun la prea mare încercare răbdarea cuiva. Totuși, o ultimă "obiecție" melancolică: dacă bunii redactori-șefi ai revistei s-ar mai găsi prin țara asta, cineva care să mai scrie un roman ca "Dimineața pierdută" nu ar putea fi decît una singură.

Cu multă stimă și respect,

Macedon Oboieru, Mijloceni Bărgăului, 14.05.1994

TRIBUNA LIBERĂ

Reamintim cititorilor noștri că la rubrica "Tribuna liberă" se publică texte care nu reprezintă punctul de vedere al redacției.

Înlocuirea d-lui Nicolae Stoenescu Stănișoară ca director al departamentului român al postului de radio Europa Liberă o resimt ca pe o mare pierdere. Îndelungata sa experiență de-a organiza și adapta emisiunile la realitățile și situațiile noi survenite în țară a fost doar una din calitățile reprezentative ale domniei sale. Nu pot însă uita elaborarea propriilor emisiuni, acuratețea lor, generozitatea cu care-i apăra pe toți cei ce au fost amenințați în timpul prigoanei comuniste; nu pot uita mesele rotunde legate de evenimente politice tulburătoare care au avut loc în România ultimilor ani, unde cuvîntul său era un cuvînt de adevăr, de luciditate, de înțelepciune și echilibru, de obiectivitate în analizele politice, sociale și morale pe care le făcea. Toate acestea izvorau dintr-o adîncă înțelegere a naturii umane, dintr-o neabătută înrădăcinare în valorile europene și creștine, dar și din dorința de a sluji țara, de a contribui la regenerarea ei spirituală și morală.

În baza experienței și intuiției mele mai vechi și mai noi, îmi permit să consider că alegerea noului director, domnul Emil Hurezeanu, nu a fost suficientă campaniă.

Doina Cornea,
Cluj, 21 iunie 1994

DOUĂ CORESPONDENȚE DE LA CLUJ: DOINA CORNEA ȘI IOAN MUȘLEA

Conflictul de la Cluj nu este un conflict interetnic

Conflictul de la Cluj nu este un conflict interetnic, cum adesea este definit, ci un asalt brutal al forțelor politice conservatoare (securisto-nomenclaturiste) adăpostite în PUNR, împotriva forțelor democratice din oraș. Doveditor este faptul că primul protest pentru apărarea centrului vechi al Clujului a fost inițiat de organizații civice românești (Alianța Civică, Dialog Interetnic), cu prilejul manifestației din 13 iunie a.c., care a reunit mai multe mii de persoane, români și maghiari. Iar în ziua de 7 iulie, când forțele provocatoare au încercat să deschidă șantierul în Piața Unirii, multe sute de români și maghiari au încercuit spontan spațiul destinat excavărilor, pentru a împiedica brutală intervenție. (Știm cu toții că există tehnici moderne de in-

vestigare arheologică ce nu necesită slujirea orașului.) Alături de fruntașii maghiari – episcopi, parlamentari, conducerea UDMR –, în Piață se aflau reprezentanți ai formațiunilor din Convenția Democrată: PNȚCD, Alianța Civică, PSDR, România Viitoare și sutele de cetățeni împiedicați de forțele de ordine să pătrundă pe gazon, alături de fruntași maghiari.

Sînt convins că diversajunea de la Cluj are o bătaie mai vastă decît cea strict locală. Funar nu este un nebul, cum se spune, ci un instrument în mîna Puterii și la îndemîna ei (ca toți ceilalți extremiști din anturajul ei). Putem chiar vorbi despre o voință de iugoslavizare a României, de inspirație KGB-istă, care servește interesele meschine de autoconservare a puterii. Prin iugoslavizarea țării se ur-

mărește smulgerea ei de sub influența țărilor civilizate și recăderea noastră în zona barbariei răsăritene, din care sperasem că am ieșit definitiv. Astăzi, 8 iulie, a fost dispusă oprirea oricărui lucrări pînă la noi dispoziții, dar declarațiile făcute de Ministerul Culturii, pe de o parte, și cele din partea Președinției, pe de altă parte, se bat cap în cap în ce privește soarta centrului clujean și a păcii orașului. Am impresia că e vorba doar de o amănare tactică, în vederea stringerii rîndurilor, pentru că tot azi agitatori de profesie (printre ei au fost identificați foști gradați ai Securității) au luat în Piață locul cetățenilor pașnici de ieri, încercînd să aprindă ura în sufletele oamenilor simpli ce-și făceau drum pe lingă ei. Dar și provocările din partea autorităților continuă. Cinci fruntași maghiari au fost amenajați cu cite 50.000 de lei sub motivul că au organizat o manifestație neautorizată, ceea ce nu este adevărat. Ceea ce s-a petrecut în ziua de 7 iulie a fost o adunare spontană în apărarea Pieții cu monumentele ei.

Că este vorba de o imensă, continuă provocare, și nu de cercetări științifice – cum ne-o spune Primăria și arhitecții ei –, este o dovadă faptul că într-o altă piață, Piața Caro-

lina, unde în urma unor săpături s-au descoperit masive vestigii romane – chiar plăcuțe de mozaic –, de doi ani total este lăsat baltă, în voia intemperțiilor și a degradării, într-o imensă groapă de noroi. E drept, acea groapă nu a provocat nici un conflict și ceea ce de fapt se caută este conflictul și nu vestigiile romane. Deși pare a fi greu de stîrnit acest "conflict interetnic", noi, clujenii, trecem prin zile grele de neliniște. În urma apelurilor și a semnalelor poastre repetate, ne-am fi așteptat la niște prezențe efective din partea Opoziției democratice din București. Prezența unor oameni de cultură, a unor parlamentari, a unor universitari și proști de prestigiu în mijlocul nostru ne-ar reda încrederea, atît românilor cit și maghiarilor, ar consolida pacea orașului și a țării. Grăbiți-vă, pînă nu e prea tîrziu. Oameni simpli din rîndurile maghiarilor și românilor exclamă în fața mea: "Dacă ar fi în țară regele Mihai, acest circ n-ar avea loc".

8 Iulie 1994

DOINA CORNEA

Joia Neagră...

Clopetele tuturor bisericilor ungurești din Cluj chemau lumea – în dimineața zilei de joi, 7 iulie – să vină și să împiedice săvîrșirea unui gest nesăbuit: începerea unor pretins-imperioase săpături menite să scoată la iveală "presupuse vestigii" ale trecutului roman. Date fiind anterioarele luări de poziție ale PUNR, așa-zisa inițiativă arheologică a fost percepută de maghiari – și nu doar – ca "agresiune în relația cu valorile existente în favoarea unor valori ipotetice", primejdind – în ciuda unor asigurări tardive și cam în doi peri – o străveche catedrală, dar mai cu seamă statuia lui Matei Corvin.

Emoția și agitația stîrnite de vacarmul clopetelor și vigilența "pindarilor" UDMR aveau un temei incontestabil: liderii PUNR, în frunte cu primarul-președinte de partid, au vorbit în mai multe rînduri răspicat despre mutarea statuii, fără să ocolească nici varianta topirii pur și simplu a acesteia. Li s-a răspuns, prompt, cam în același stil, de către reprezentanții "unui anumit segment al populației maghiare", agîtîndu-se spectrul evenimentelor de la Tirgu-Mureș. Din păcate, insistențele și demersurile moderaților n-au fost luate în seamă. Nici la Cluj, nici la București. Și jată că, în dimineața zilei de joi, s-a trecut la săpături. În mai mare măsură decît filmul evenimentelor, îmi apar ca fiind mult mai semnificative cîteva instantanee.

Încercați să vă imaginați, pe gazonul Pieței Unirii din Cluj, un grup de doamne în vîrstă (cu umbreluțe de soare), doi sau trei proști în sutane și cîteva tineri; toți sînt unguri și... păziți de cîteva zeci de jandarmi și polițiști, avînd misiunea să tempereze curiozitatea și să împiedice accesul cîtorva sute de cetățeni pe același gazon, în perimetrul prevăzut pentru săpături. Ei bine, din acest uluitor – la prima vedere – montaj-colaj suprarealist, ieșeau în evidență cîteva secvențe-cheie: un bărbat viguros, în floarea vîrstei, repezindu-se furibund către jandarmi și cerînd un tirnăcop ca să înceapă să sape și să le arate el "bozgorilor"; o femeie (unguroaică) țînd un copil mic în brațe și repezindu-se, de asemenea, sau chiar încercînd în mod uluitor să

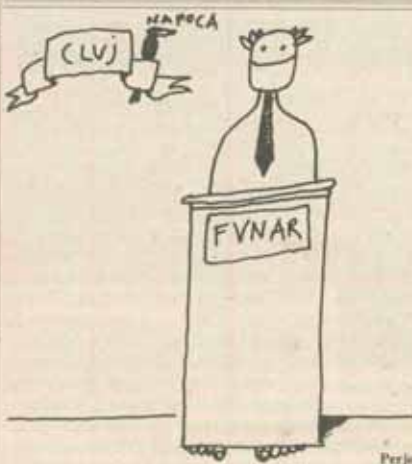
forțeze cordonul jandarmilor ca să poată ajunge la "ai ei", pe gazon; în sfîrșit – grupurile celor de pe margine, inebuniți de căldură, discutînd pătimaș – uneori chiar parcă scoși din minți – despre "de partea cui e dreptatea".

Dacă a existat cineva anume care să fi vrut cu orice preț să obțină un asemenea amestec exploziv de oameni furibunzi sau isterici și grupuri scoase din minți, gata să treacă la fapte, calculele persoanei cu pricina s-au dovedit corecte și numai un miracol a făcut ca situația să nu scape cu totul de sub control. Evenimentul – și mai ales secvențele de genul celor descrise – a fost filmat "în draci", imaginile fiind transmise în neștre (sau păstrate pentru zile "mai bune"), beneficiînd de cele mai fistiche ambalaje, începînd de la chiar versiunea TVR. Ce-lebra, de atîta vreme, imagine a României a ieșit încă o dată sfîșiată în chip dezastruos, încît la ce să ne mai surprindă faptul că în presa germană Clujul a devenit "die Skandalstadt"?

Mulți încearcă să ghicească de ce și cum s-a ajuns la așa ceva și înspre ce anume se îndreaptă Clujul. Întrebările vor rămîne, ca de obicei, fără răspuns, sau vor isca alte și alte noi întrebări. De ce, oare, Guvernul și Președinția nu au intervenit din vreme? Să fi fost chiar atît de importante voturile PUNR pînă spre seara zilei de joi, cînd – e cam greu să crezi într-o simplă întimplare – aveau loc dezbaterile și votul în chestiunea suspendării președintelui? Comunicatul Guvernului și sistarea săpăturilor arheologice de către Ministerul Culturii sînt convingător, numai că – atunci cînd vine vorba de "cultură" – nu poți ști niciodată la ce te poți aștepta. Pe de altă parte, PUNR-ul s-a grăbit deja "să nu poată respecta" dispoziția, iar faptul că directorii Muzeului de Istorie din Cluj au făcut pînă la capăt jocul aceluiași PUNR nu prevestește nimic bun. Senatorul Gh. Dumitracu s-a grăbit să-i laude și să-i încurajeze. Iar dacă mai și cunoști ultimele declarații publice ale primarului Funar ("Românii au fost oprîți să sape zeci de ani. În Piața Unirii s-a mai săpat și pe vremea horthyștilor și UDMR-ul n-a luat poziție!"), nu poți decît să rămîi perplex.

11 Iulie 1994
IOAN MUȘLEA

Citiți în pagina 6 și opinia domnului Emil Constantinescu despre "săpăturile arheologice" din Cluj

Mitingul lucrătorilor din regiile autonome

Joi 7 Iulie 1994 a avut loc, în Piața Revoluției, mitingul de protest al lucrătorilor din regiile autonome Romtelecom, RENEL, Petrol, Radiocomunicații, Poștă, SNCFR, Metrou etc. Au fost prezenți în jur de 30.000 de oameni din toată țara, reprezentînd aproximativ 10% din numărul membrilor de sindicat din regiile autonome. Protestul a fost îndreptat în principal împotriva proiectului Legii salarizării, care introduce plafonarea nivelului de salarizare.

Cei prezenți la miting s-au întrebat, pe bună dreptate, de ce nu se aplică o astfel de lege guvernăntilor și personalului din ministere, ale căror salarii nu țin cont de nici un plafon, în timp ce în unele întreprinderi au fost acuzați de incompetență și de faptul că promovează legi cu caracter antireformist și antisocial: "Nu vrem să ne îmbogățim din salariul zilnic, ci doar să trăim decent".

Manifestanții au strigat "Jos Iliescu", "Jos Văcăroiu" și au depus un protest la Guvern. (SANDU DANIEL)

Kim Ir Sen

Unul dintre cei mai mari trani ai tuturor timpurilor a murit.

MARTI 5 IULIE

● **"Noi sistem român"**
Aflat în sesiune extraordinară, Senatul a hotărât să trimită o notă de protest Ministerului de Externe al Franței și Ambasadei Franței la București, în legătură cu un comentariu transmis de Agenția France Presse. Într-o cronică a meciului România-Argentina, corespondentul AFP redusese echipa națională de fotbal a României la o "bandă de țigani".

MIERCURI 6 IULIE

● **Curtea Constituțională spăra președintele**
"Propunerea de suspendare din funcție a d-lui Ion Iliescu, președintele României, prezentată Parlamentului României de 167 de deputați și senatori la data de 4 iulie 1994, nu se întemeiază pe motive care, în conformitate cu art. 95 din Constituție, să constituie o încălcare gravă a prevederilor Constituției", se arată în decizia Curții Constituționale. Decizia a fost adoptată în unanimitate.

● **Adrian Năstase despre cererea Opoziției de suspendare a președintelui Iliescu**

Președintele executiv al PDSR, Adrian Năstase, a apreciat că cererea Opoziției de suspendare din funcție a președintelui Iliescu "este o problemă golanță, care vizează instituțiile statului în mod negativ și etrică imaginea țării pe plan extern".

● **Privatizarea și certificatele**

Ministrul de stat Mircea Coșea a arătat: "Pentru a stopa transformarea privatizării într-un furt calificat, Guvernul încearcă aducerea la nivelul real al privatizării a 3.000 de societăți ce urmează să intre în circuitul valorificării prin certificate de proprietate".

● **Mircea Ionescu Quintus va face tot politica**
Președintele PNL, Mircea Ionescu Quintus, a dezmințit zvonurile privind o iminentă retragere a sa din viața politică, datorită unei așa-zise stări de sănătate precare. Liderul PNL a precizat că vrea să ducă la bun sfârșit mandatul primit la congresul de la Brașov, privind realizarea unificării mișcării liberale.

JOI 7 IULIE

● **Întilnire PUNR-Ion Iliescu**
La cererea PUNR, președintele Ion Iliescu a avut o întrevedere cu fruntașii acestei formațiuni politice. Subiectele abordate au vizat privatizarea, reforma și Legea învățământului.

● **PD infirmă existența divergențelor în partid**
În cadrul conferinței de presă a Partidului Democrat au fost infirmate zvonurile privind divergențele din sindul PD. A fost astfel dezmințită intenția lui Petre Roman de a excluderă din partid a d-lui Adrian Severin. Doru Viorel Ursu a subliniat necesitatea unui control mai atent al activității SRL.

● **Doar PNL-Quintus e legal**

La Curtea Supremă de Justiție (CSJ) a avut loc judecarea recursului în procesul dintre PNL, conducerea Mircea Ionescu-Quintus, și PNL, conducerea Radu Câmpeanu. CSJ a admis cererea PNL-Quintus de cassare a hotărârii TMB, cauza urmînd să fie rejudecată de un alt complet al aceleiași instanțe. Acum funcționează pe baze legale doar PNL-Quintus.

● **Suspendarea președintelui respinsă**
În urma dezbaterilor din Parlament asupra cererii de suspendare din funcție a președintelui României, cerere inițiată de PNTCD, la care au mai aderat și alți parlamentari, rezultatul votului a fost de 242 la 166 împotriva procedurii.

VINERI 8 IULIE

● **Conferința de presă a Președinției**
Președintele României, care a dovedit și pînă acum înțelegere și spirit de cooperare, nu are nici un fel de resentimente față de partidele politice care nu țineau seama de prevederile constituționale pentru a-și realina o anumită poziție politică", a declarat purtătorul de cuvînt al Președinției, Traian Chebeleu.

● **Comitetul Director al PDAR**
La ședința Comitetului Director al PDAR, președinții filialelor județene au cerut ca partidul agrarienilor să se desprindă radical de partidul de guvernămînt. Pe de altă parte, președintele partidului, Victor Surdu, a fost acuzat că nu consultă membrii PDAR în problemele politice importante, un exemplu recent fiind moțiunea de cenzură impusă de dl. Surdu.

● **Guvernul sîstează săpăturile de la Cluj**
Printr-o hotărîre a Executivului, Ministerul Culturii va înființa o comisie care va hotărî asupra oportunității săpăturilor arheologice din Piața Unirii din Cluj. Pînă atunci lucrările sînt sistate UDMR a protestat vehement împotriva săpăturilor, care ar fi afectat și statuia lui Matei Corvin, un simbol al ungarismului.

● **Deficitul bugetar pe primele cinci luni**
În ședința de Guvern, ministrul Finanțelor, Florin Georgescu, a prezentat o notă privind execuția bugetului general consolidat în perioada 1 ianuarie-31 mai 1994. După o scurtă prezentare, a fost evidențiat faptul că la ora actuală bugetul prezintă un deficit de 200 miliarde lei.

SIMBATA 9 IULIE

● **PAC - propuneri pentru perfecționarea CDR**
Convenția Națională PAC a adoptat un "program de perfecționare a funcționării Convenției Democratice". Alte puncte ale programului se referă la revenirea PNL-Quintus în CDR și la stabilirea unei strategii politice coerente a CDR, capabilă să conducă la o alternativă proprie de guvernare.

● **Consiliul Reprezentanților UDMR**
În cadrul sesiunii extraordinare a Consiliului Reprezentanților UDMR, liderii maghiari au decis adoptarea unei atitudini politice care să includă și neapunerea civică, în sensul "neaplicării unor legi care nu ne convin, dar nu al încălcării acestora" (László Tókes).

Adevărul literar și artistic, nr. 226

- "Am fost copii săraci și singuri ai revoluției": Valeria Seriu, Mariana Mihuț, Cătălina Buzianu, George Banu, Ovidiu Iuliu Moldovan, Ion Caramitru, Virgil Ogășanu la o întilnire tîcînită de "Adevărul literar și artistic"
- **Georgeta Dimisianu este împotriva acestei delimitări: "Înainte și după '89"**
- Din istoria realismului socialist în România: "În pictură, o pată de culoare pe obrazul personajului este egală cu prezentarea dușmănoasă a eroului de tip nou"
- **Domnișoara Christina** - operă de Șerban Nichifor după nuvela lui Mircea Eliade
- **Biserica vie: Elemente pentru o teologie a lacrimii**
- **Magda Mihăilescu** ne propune: "Frumoasa fără corp"

Din sumarul numărului viitor:

- **Interviul săptămîinii: Petre Mihai Băcanu**
- **Cercetarea științifică în România (anchetă)**
- **William Totok: Destine paralele - Ceaușescu și Honecker**
- **Monica Lovinescu: "Pe unde scurte" vol. III**
- **Germania - Legea azilului**
- **Declinul Marii Britanii**

LUNI 11 IULIE

Colegi de grupă (Moscova) și de Piață (Tien An Men - Universității)

Autarul masacrului din Piața Tien An Men în vizită la Ion Iliescu, care a chemat minerii în Piața Universității

● **Premierul chinez la București**
După o vizită de două zile în județul Constanța, premierul chinez Li Peng a fost primit la Palatul Cotroceni de către președintele Ion Iliescu. Dezvoltarea cooperării economice bilaterale a ocupat un loc principal în cadrul discuțiilor oficiale. Vor fi semnate o declarație comună de prietenie și mai multe acorduri comerciale.

● **Conferința de presă a PNTCD**
"Nu se pune în nici un moment problema unei eventuale succesiuni la vîrf în conducerea PNTCD", a declarat senatorul Valentin Gabrielescu. După propunerea PAC de reorganizare a Convenției, liderii PNTCD consideră că principiul egalității nu mai e valabil, de aceea în CDR ierarhizarea va fi făcută în funcție de audiența fiecărei formațiuni politice. Pînă atunci "în CDR fiecare să-și vadă lungul nasului", a adăugat dl. Gabrielescu.

● **Conferința de presă PL '93**
Deputatul PL '93 Dinu Patriciu consideră necesară restructurarea Convenției Democratice și transformarea acestei alianțe într-o formațiune politică de dreapta cu o structură decizională fermă. "Nu se va putea lua nici o decizie de restructurare la Consiliul Național al CDR de astăzi în absența președintelui PNTCD Corneliu Coposu", a afirmat deputatul PL '93 Horia Rusu. Reamintim că liderul PNTCD se află la tratament în Germania.

MARTI 12 IULIE

● **CDR își discută reorga**
La ședința Consiliului CDR s-a luat în discuție problema organizării CDR în teritoriu și propunerile pentru îmbunătățirea activității CDR venite din partea formațiunilor politice. Partidele parlamentare au informat celelalte formațiuni din Convenție despre sesiunea parlamentară care s-a încheiat.

Pagină realizată de MARIAN CHIRIAC

“Acolo unde oamenii nu te cunosc și nu te acceptă”

Călărași este capitala unui “județ roșu” care a votat în proporție zdrobitoare pentru Ion Iliescu și PSDR: din Călărași a plecat spre Parlament fostul avocat și actual ministru Doru Ioan Tărăciță. Chiar dacă prognozele triumfaliste de genul “la următoarele alegeri Opoziția va câștiga” sînt ridicole la această oră, tot sub regimul exagerării se situează și afirmațiile pesimiste ale celor ce ignoră modificările de comportament și mentalitate survenite în intervalul '92-'94. Sub presiunea istoriei accelerate, și imobila provincie românească începe să se schimbe. A interesat, de pildă, mai puțin de ce a venit Emil Constantinescu la Călărași (9 iulie, ca reprezentant al CDR și președinte al Fundației pentru Democrație) și mai mult cum a arătat această venire.

Bun orator, deputatul PNȚCD Paul Alecu i-a întrebat pe cei adunați în sala de 300 de locuri, arhiplină, a Teatrului Popolar: cum arată sosirile cu sirene ale deputatului Tărăciță? Ori paza din jurul lui Ion Iliescu? Emil Constantinescu a venit împreună cu cei clișva care gîndesc ca el, a mers pe străzile orașului, a intrat în combinat, a vorbit cu oamenii. Simpatia cu care l-au primit mulți dintre locuitorii orașului, curiozitatea cu care a fost înconjurat de mai toată lumea, indiferența lipsită de orice ostilitate a celor situați pe “cealaltă baricadă” au fost dovada faptului că oamenii sesizaseră diferențele. Orașul lor, cu combinatul SIDERCA rămas neterminat, cu nenumărate alte construcții arătînd ca în ultimele secvențe ale Patului conjugal al lui Mircea Daneliuc, interesa îndeajuns încît să fie vizitat de fostul contracandidat al lui Ion Iliescu. Ba chiar și ca la “Actualitățile” de sîmbătă seara să se dea cîteva secvențe.

“E mai important să mergi în zone unde oamenii nu te cunosc și nu te acceptă” a declarat Emil Constantinescu la conferința de presă. “Președintele Iliescu vorbește și oamenii iau notițe, aici a fost invers: oamenii au vorbit și eu am notat. Nu știam cum gîndesc oamenii din combinat, dar sînt interesat, chiar prin profesia mea de geolog, de problemele siderurgiei. Am fost la Galați, la Timișoara, la Reșița și problemele combinatului SIDERCA nu pot fi despărțite de situația mai generală a siderurgiei. Evident, la conferința de presă prima întrebare care i s-a pus lui Emil Constantinescu s-a referit la posibilitatea salvării a combinatului SIDERCA. Proiectat pentru a fi cel mai mare din România, el lucrează subvenționat și de la 12.000 salariati și a coborît pînă sub 7.000. SIDERCA este singurul combinat din lume unde există o cale de acces directă pînă la laminor: ea era pregătită pentru N. Ceaușescu, dar a utilizat-o Ion Iliescu, care a și lansat acolo, la Călărași, la combinatul SIDERCA, binecunoscuta teză a “despotului laminat”. Emil Constantinescu a vorbit ziaristilor despre imaginea bună pe care i-au lăsat-o managerii acestui combinat – tineri, capabili (a spus), cu o bună informație asupra domeniului. Laminorul care produce șine de cale ferată pare a oferi perspective de utilizare și s-ar conveni terminat; ca peste tot, și aici lipsesc investitorii, cei dispuși să-l cumpere, cu o sumă oricît de mică și în anumite condiții, între care asigurarea unor locuri de muncă. “Ați căpătat experiență în întîlnirile cu publicul. Astăzi am descoperit un om politic matur”, i-a spus lui Emil Constantinescu reprezentantul Romprex care i-a comparat prestația în public din iulie 1994 cu cea din vara lui '92. La întîlniri au fost prezente personalitățile orașului (președintele tribunalului, procurorul general, protopopul ș.a.), convingînd de necesitatea dialogului, chiar dacă aveau alte opțiuni politice (sau mai ales), și, bineînțeles, reprezentanții CDR (Eusebiu Munteanu – PAC, Paul Alecu – PNȚCD, Ștefan Drăghici – PL '93, Valentin Moranu – AC, Gheorghe Ivan – PSDR). În Călărași funcționează un birou executiv al CDR, cu președinția bine asigurată prin rotație (la un interval de trei luni) de către fiecare partid. (G.A.)

Partidele parlamentare

Ultima moțiune de cenzură împotriva cabinetului Văcăroiu n-a intrunit majoritatea necesară întreruperii unei guvernări mediocre și nedorite de mai mult de 80% din populația țării.

PSDR, PRM, PUNR și-au păstrat imaginea unor partide formate din oameni adunați în jurul unor interese de ordin personal. Au votat în consecință, întărind astfel actualul guvern. Comicală situația este că la Consiliul Național al PSDR, convocat imediat după dezbaterile moțiunii, s-a pus problema eradicării corupției și a celorlalte neajunsuri sesizate de Opoziție. Prestația PUNR a convins definitiv că acest partid este dispus la practicarea unei demagogii politice de cea mai joasă speță. Dorința de putere, ambiția de a deține unul sau două fotolii ministeriale au însemnat mai mult decît evitarea catastrofei spre care se îndreaptă Guvernul. “Ce contază ce spune lumea despre noi” sînt cuvintele domnului Gavra în cadrul unui interviu dat la BBC. Ne permitem să amintim că numai 2% din alegători (conform sondajului IRSOP) mai merg pe mîna acestui act de compromis politic.

O notă aparte au constituit pozițiile adoptate de PDAR și PSM. V. Surdu și-a declarat partidul în opoziție, cei cinci senatori agrarieni votînd, în consecință, pentru moțiune. Dacă PDAR va continua

drumul pe care a apucat, vom asista la îndepărtarea din funcție ce le deținea Ministerul Agriculturii și membrilor de marcă din acest partid, sau la migrarea lor către PSDR. Există și posibilitatea întoarcerii lingă foștii tovarăși, cu sau fără dl. Surdu președinte al partidului.

PSM, cu excepția notabilă a lui Adrian Păunescu, s-a abținut de la vot, surprinzîndu-și neplăcut aliații din PSDR. Introducerea moțiunii de cenzură de către Opoziție a permis socialistilor lui Verdet să etaleze un pragmatism politic prin care au dorit să punteze oportunitate pentru o mai bună imagine în fața electoratului.

Moțiunea de cenzură inițiată de CDR și PD nu a putut să amulga din barca Puterii cîteva voturi necesare. Cred că discursul politic abordat de către Opoziție nu a fost bine ales. Un discurs virulent, acuzator și nu de puține ori ironic nu putea decît să-i îndrîjească pe majoritari să voteze contra. Poate ar fi fost mai eficace un discurs al Opoziției susținut de cit mai multe date, prezentate cit mai patetic, care să aibă efect măcar în rîndul alegătorilor care susțin actuala guvernare. Este adevărat că Puterea s-a asigurat împotriva oricărei mediatizări a mesajului politic al celor din Opoziție, votînd netransmiterea dezbaterii moțiunii de cenzură la Televiziune.

CDR pare amenințată de tot mai multe conflicte între grupările ce o compun. Această alianță politi-

Restructurarea CDR

Intrunită în 9 iulie 1994, Convenția Națională PAC a decis avansarea unui program de restructurare a CDR, în vederea îmbunătățirii funcționării acestuia, program ale cărui puncte principale sînt: ● CDR să fie o alianță între egali; ● adoptarea tuturor hotărîrilor prin consens; ● delimitarea competențelor formațiunilor componente (partide și asociații) conform naturii și mijloacelor specifice fiecăruia; ● stabilirea unor criterii ferme de alcătuire a listelor electorale, în vederea identificării candidaților cei mai potriviți pentru Președinție, Parlament, administrație centrală și locală; ● revenirea cit mai urgentă a PNL (Quintus) în CDR; ● stabilirea unei strategii politice coerente a CDR, capabilă să conducă la o alternativă proprie de guvernare (program, echipă) pe baza analizării conjuncturii interne și internaționale.

Primul punct înseamnă (adăugăm noi) reducerea prestației decizionale a PNȚCD, posibila înlăturare de la vot a formațiunilor neapartidice din CDR și introducerea unui nou mod de întocmire a listelor electorale, pe... a nu repeta greșeala de la alegerile trecute, cînd numărul de candidați al fiecărui partid s-a stabilit pe baza reprezentării în teritoriu a partidului respectiv, și nu a calității candidaților, ceea ce a dus la o prestație dezamăgitoare a unor parlamentari CDR.

Restructurarea cit mai urgentă a CDR, a spus Nicolae Manolescu, este impusă de necesitatea adaptării acestui organism la cerințele unui electorat în continuă schimbare. După opinia liderului PAC, ultimele sondaje de opinie, care i-au făcut pe mulți să cadă în euforie, sînt mai degrabă îngrijorătoare. Ele arată, într-adevăr, o pierdere mare de electorat de către PSDR și partidele de stînga, dar CDR se găsește tot acolo unde era înainte de septembrie 1992. Nu este exclus, crede Nicolae Manolescu, ca, în urma unei campanii electorale mai bine conduse de partidele de stînga decît de cele de dreapta, rezultatul alegerilor din 1996 să arate la fel cu cel din 1992. Greșeala CDR este că își îndreaptă eforturile spre recistigarea aceleiași electorat pe care li are deja și acordă o mult mai mică atenție nehotărîților și celor pierduți de alte partide. Oricum, partenerii din CDR sînt mai preocupati să-și critice unii altora propunerile decît să ajungă la o înțelegere. Propunerea PAC, de pildă, a fost ținta unor atacuri insistente ale colegilor din CDR, dar și PAC, la rîndul său, apreciază ca inadmisibile propunerile AC și ale PL '93, vizînd transformarea CDR într-un suprapartid.

Comitetul Național PAC, intrunit în aceeași zi, a dat mandat conducerii PAC să reia negocierile cu PNL în vederea renvierii acestuia în CDR și a realizării unei alianțe liberale, deschisă și altor partide. În opinia lui Nicolae Manolescu, PAC este singurul partid care a întreținut permanent relații cu toate partidele liberale.

PAC nu este de acord, de asemenea, cu propunerea ca, în perspectiva intrării PNL (Quintus) în CDR, tuturor partidelor liberale să li se acorde un singur vot în Comitetul Executiv al CDR, pe motiv că ele exprimă aceeași opțiune. (O.A.)

că se zbate într-un imobilism cronicizat, din care ar trebui să iasă cit mai rapid, înlăturînd cauzele unor rivalități, contraproductive în finit.

Este, desigur, reproșabilă absența unor parlamentari de la votul moțiunii (nu știu cit de indispensabil era domnul Ciomara Nigeriei, spre exemplu), cit și atitudinea UDMR, care a întîrziat semnarea moțiunii pînă după votarea Legii învățămîntului, după ce, în prealabil, și-a negociat la Cotroceni cîteva favoruri. Nu cred că încheierea unor înțelegeri de moment cu Puterea pentru obținerea unor avantaje imediate poate fi o rezolvare fericită în timp.

PD(FSN) (după o oarecare tergiversare în adoptarea unei hotărîri), s-a alăturat CDR la semnarea moțiunii de cenzură.

Moțiuni de cenzură împotriva Guvernului:

- 6 septembrie 1993 - 154 voturi pentru, 231 contra;
- 17 decembrie 1993 - 223 voturi pentru și 235 contra;
- 30 iunie 1994 - 208 voturi pentru și 227 contra.

Observăm că în toate trei cazurile, dacă Guvernul ar fi cerut un vot de încredere nu l-ar fi obținut, deoarece ar fi avut nevoie de minimum 242 voturi.

Încheierea activității parlamentare a adus în prim-plan radicalizarea vieții politice românești, ireconciliabilitatea pozițiilor dintre Putere și Opoziție. (RĂZVAN BUTARU)

EMIL CONSTANTINESCU Arheologie și provocare naționalistă la Cluj

Încercarea de a periclită, sub pretextul unor cercetări arheologice, un ansamblu urbanistic de mare vechime, notorietate și valoare pentru istoria și arhitectura orașului Cluj-Napoca este un atentat la identitatea culturală a acestei metropole și la onoarea clujenilor. Emblematic pentru statutul de centru de mare deschidere europeană, de confluență și conviețuire culturală multiaeculară a municipiului, piața la care a fost cercetată să atenteze primarul - alea să poarte de grijă, nu să distrugă municipiul în fruntea căruia se află - reprezintă un ansamblu monumental ocrotit și de lege, și de indestructibilul atașament al tuturor clujenilor față de mărturia în piatră a îndelungatei lor istorii.

Orice cercetare arheologică trebuie să înceapă prin intervenții care să evite mutilarea istoriei locului în care se desfășoară și prin cinstirea atentă a relației între ceea ce distruge și ceea ce scoate la lumină; în cazul cercetării la care ne referim ar fi urmat să fie afectată o valoare certă, pe baza unor ipoteze îndoielnice, ba chiar, în parte, neverificate de cercetările anterioare în zonă. Numai o demolare mascată de false investigații arheologice poate începe cu buldozere și macarale - cele mai nepotrivite instrumente pentru o cercetare arheologică responsabilă, dar cele mai potrivite pentru o distrugere samavolnică de tip ceaștist. Pe de altă parte, neglijența condamnabilă cu care au fost tratate vestigiile de epocă romană din alte zone ale orașului - de pildă, din Piața Carolina, unde vestigiile romane au fost lăsate în paragină, precum și îngroparea sub beton a unui atelier antic cu ocazia amplasării monumentului Memorandiștilor, ca să nu mai vorbim de dislocarea Lupei Capitoline, simbol al romanității acum ascuns priverilor, dovedesc, dacă mai era nevoie, nepăsarea totală a Primăriei față de ideea și atestările documentare ale romanității la Cluj-Napoca.

Provocarea la care asistăm are drept scop real acela de a stârni stări conflictuale care să distragă aten-

ACTUALITATE

ția clujenilor și țării de la adevăratele probleme cu care se confruntă orașul: proasta administrare, neglijența față de starea insalubră și haotică a unuia dintre cele mai frumoase - dar și mai păcăginate - orașe ale țării. Mai mult, ca lider al unei formații politice pe care a compromis-o grav în scandalul "Caritas", dl. Funar a simțit nevoia unei diversiuni care să creeze stări artificiale de conflict, exact într-un moment în care șansele unei ameliorări notabile a raporturilor interetnice, precum și ale țării noastre cu Ungaria, devin importante.

Tonată această demagogie zgomotoasă dovedește încă o dată lipsa de responsabilitate politică a liderului PUNR și a celor care continuă, în ciuda repetatelor dovezi de acest fel, să-l susțină și să-i dea o importanță cu totul nemăsurată. Nu e prima dată când primarul municipiului Cluj-Napoca acționează necuțut, provocând chiar compromiterea partidului pe care-l conduce, a liderilor și principiiilor acestuia. Nu e cu puțință ca un partid serios să continue să susțină acțiuni care pun în primejdie stabilitatea internă a țării și poziția ei în contextul internațional. Repetarea acestui tip de provocări irresponsabile poate oricând declanșa o stare conflictuală necontrolabilă; exemplul fostei Iugoslavii și al sângeroaselor confruntări din Bosnia ne obligă să păstrăm măsura și să căutăm toate căile de dialog și de consens. Este condamnabilă orice atitudine politică menită să adâncească divizarea țării și să exploateze irațional și responsabil ostilitățile latente, fie ele etnice ori culturale, politice sau de clasă. Nu ne putem permite să tolerăm atitudinile arrogante, demolatoare și provocatoare care jignesc întreaga comunitate a clujenilor, a Transilvaniei și a țării.

Andrei Șerban se întoarce

Marți 12 iulie 1994, la sediul UNITER a avut loc o conferință de presă legată de inițiativa comună a Teatrului de marionete din Arad, cu sprijinul UNITER, de a organiza în perioada 10-20 august 1994 un *work shop* la Arad. Ineditul acțiunii îl constituie prezența regizorului Andrei Șerban în calitate de coordonator. Va fi un stagiu intens de antrenament vocal și corporal ce nu va viza vreo formă de spectacol finit care să poată fi prezentată publicului. În urma celor două audiții, la București (8 august) și Arad (9 august), vor fi aleși 20-30 de actori între 17 și 35 de ani. Evenimentul acesta reprezintă începutul unui program inițiat de UNITER de creare a unui spațiu teatral alternativ.

ASPRO - asociația scriitorilor optzeciști

Ca o coincidență, în aceeași zi s-a organizat în librăria Cartea Românească o conferință de presă a Asociației Scriitorilor Profesioniști din România - ASPRO -, asociație creată numai cu o zi în urmă. Sediința de constituire a avut loc în sala Teatrului de Comedie și a ales ca președinte pe scriitorul Ion Bogdan Lefter. Au fost constituite și cele două consilii de conducere: Consiliul de strategie culturală, condus de scriitorul Gheorghe Crăciun, și Consiliul de administrare a resurselor, condus de scriitorul Mircea Nedelciu. Vorbeam de coincidențe, pentru că această inițiativă se vrea o alternativă care să ducă la clarificarea statutului (identității) scriitorului profesionist în țara noastră. Pentru acest lucru ASPRO își propune să contribuie la modificarea legislației în domeniu și, elaborarea Cartei profesionale a scriitorului. Și încă un lucru: ASPRO este o asociație nonprofit care nu își propune să se substituie Uniunii Scriitorilor. De altfel, Ion Bogdan Lefter și Mircea Nedelciu sînt membri în Consiliul de conducere al Uniunii Scriitorilor. (IONEL POPESCU)

EDITURA NEMIRA

Director general VALENTIN NICOLAU
Redactor-șef VLAD T. POPESCU
Drepturi de autor EMIL BĂRBULESCU
C.P. 26-38 București, fax: 781.72.51; tel.: 665.87.95

Daniel Băndălescu
Te pup în fund, conducător iubit!
Romanul "Te pup în fund, conducător iubit!" este o dezvoltare diferită a unui scenariu istoric deja întâmplat, cărui i se schimbă un singur element (de genul "ce-ar fi fost dacă Napoleon iungea în Rusia"). Biografia lui Ceaușescu i se construiește o altă realitate (supradimensionată) decît cea istorică, dar care nici ea nu-i schimbă destinul, pentru că ceea ce știm că s-a întâmplat se va întâmpla și în carte.

Emil Mladin
Haimanau
În proza românească contemporană, Emil Mladin este printre rari autori de o virilitate textuală remarcabilă; romanul său *Haimanau* este deopotrivă biografie, viață trăită, cit și ficțiune. Romanul are, în opinia noastră, "brutalitatea" narativă a lui Hemingway și sensibilitatea rănită a unui Jack London muntean. Avem certitudinea că romanul său nu va fi numai un eveniment editorial al anului (autorul este la cel de-al treilea roman publicat în România), ci și un best-seller ce nu face concenții setei de senzațional, în favoarea unei acute, dureroase autenticități.

TEZĂ DE DOCTORAT

Vineri 5 iulie a.c., la Facultatea de Filozofie a fost susținută prima teză de doctorat din România cu tematică feministă. Lucrarea, *DIMENSIUNEA FEMININĂ A EXISTENȚEI*, elaborată de **MIHAELA MIROIU**, a adunat în aula profesorilor, cercetătorilor, dar și numeroși studenți curioși de o astfel de "primerire" a materiei de studiu. (De altfel, autoarea va ține, la aceeași facultate care i-a fost vineri gazdă, primul curs de filozofie feministă, începând cu anul universitar 1994-1995.) Voi cita în continuare câteva pasaje din referatul coordonatorului tezei de doctorat, prof. Ludwig Grunberg - și care citează la rîndul lui pe autoare -, care-mi par o bună introducere în acest eveniment al școlii filozofice românești:
"Teza de doctorat poate fi considerată (...) ca o excelentă monografie asupra cercetărilor feministe din perspectiva filosofică. Ea mai poate fi considerată și ca o hermeneutică a feminismului post-modern, cu o fertilitate trecere din planul 'para-

digmei de gen' (sau "paradigmei de sex") în cel al unei paradigme general-umane, aptă a lua în seamă contextele locale. Teza de doctorat este însă mai mult decît atât. -Nu feminismul postmodern constituie centrul meu de interes - mărturiseste autoarea. -Ceea ce mă interesează este o reevaluare profitabilă a clasice analogii între femei și natură. (...) Pe coordonata dimensiunii culturale, feminismul este puternic legat de natură, de imanență. Într-un anumit sens, natura poate fi privită ca dimensiune feminină a existenței. O astfel de condiție a femininului cred că trebuie asumată, reevaluată. (...) Cred că se cuvine ca femeile să se salveze împreună cu ceea ce ele simbolizează, împreună cu feminin cu tot, adică cu sensurile culturale ale naturii lui."

Susținerea tezei de doctorat a generat o "cordială" polemică. Felul incitant în care prof. Ludwig Grunberg a comentat paradigma autoarei, raportînd-o la discursul filosofic tradițional, și replicile Mihaelei Miroiu, au creat o atmosferă de adevărată sărbătoare intelectuală. (G.A.)

Radio Delta - "Drumul cel mai scurt către informație"

- F** ● emisiune pivot consacrată actualității
- O** ● oferă mesaje clare și inteligente create special pentru dvs.
- C**
- U** ● vă îndeamnă la acțiune prin informație
- S** ● de luni pînă vineri, între 7⁰⁰ și 10⁰⁰

"Drumul cel mai scurt către informație"

ILIE ȘERBĂNESCU

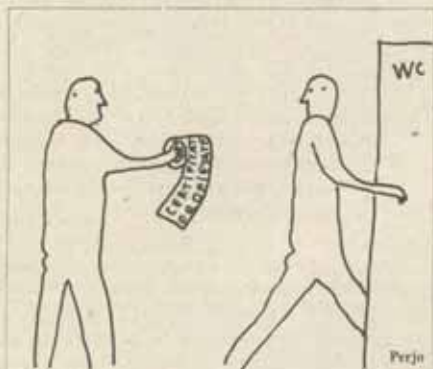
Bizara, dar nu întâmplătoare soartă a certificatelor de proprietate

Hotărât lucru, executivul Văcăroiu și partidul de guvernământ nu doresc de fapt privatizare. O altă explicație nu poate fi dată amendărilor pe care acestea au considerat necesar să le aducă, la începutul lunii în curs, propriului program de privatizare anunțat de mult cu atâtă tam-tam, dar concretizat abia recent.

După noile amendări, lucrurile se încurcă atât de mult încât procesul privatizării devine aproape neoperabil. Programul rămâne și în noua variantă să se ocupe în acest an numai de segmentul minoritar de 30% (partea din patrimoniul societăților comerciale oferită cu titlu gratuit cetățenilor adulți ai țării). În acest mod, nu se afectează de fapt controlul statului, neputându-se spera într-o ameliorare de fond a gesturii economice.

PDSR și Guvernul decid o nouă improprietărire

Programul se schimbă însă în ce privește improprietăririi cetățenilor adulți ai țării cu cele 30 de procente. Inițial se pornea de la situația existentă în domeniu prin efectul Legii privatizării, adoptată în 1991 și ale cărei prevederi în ce privește improprietăririi au fost aplicate în 1992 prin distribuția certificatelor de proprietate. Acum programul modifică total regimul improprietăririi astfel încât, adăugând și alte retractări consemnate în ultimii doi ani, din efectele legii respective n-a mai rămas practic decât ce era mai imobilist: cele 6 instituții-mamut - Fondul Proprietății de Stat și Fondurile Proprietății Private - care au preluat capitalul societăților comerciale în proporție de 70% și, respectiv, 30% și care ar urma iluzoriu să înfăptuiască în mod centralizat privatizarea, adică un proces, în esență, de descentralizare.

Întrucât însă probabil după capitalul politic pe care FSN-ul l-a putut dobândi în 1991 prin populista improprietărire cu 30% a cetățenilor adulți ai țării, noii populisti PDSR-iști aruncă la coș fosta improprietărire și instituție pur și simplu alta. Se fac, fără vreo problemă, a uita că exact ei se aflau și atunci la putere; nu doar domnii Roman și Severin, ci, la fel ca acum, domnii Ilescu, Solcanu, Văcaru și toată mașina de vot care se zbirlea amarnic la oricine încerca să spună că un anumit lucru putea fi mai bine făcut altfel decât proiectau ei. Și, slavă Domnului, la Legea privatizării au căutat atîția specialiști din Opoziție sau economiști independenți - să atragă atenția că nu era prea bine ce se întreprindea atunci; inclusiv în ce privește așa-numita privatizare de 30% și modalitățile ei de realizare. Nu numai că n-au fost ascultați, dar au mai fost și puși la zid, desigur - cum altfel? - ca trădători de neam și țară.

Aceiași cocotați prin structurile administrației decid acum că improprietăririi de atunci n-a reprezentat decât o pătrime din cele 30 de procente la care ar avea dreptul cetățenii adulți ai țării. Și, deci, le va da PDSR-ul și Guvernul acum restul de trei pătrimi! Sub forma tot a unor hîrtii, care nu se mai numesc însă certificate, ci bonuri. S-a inventat chiar și o premisă pentru argumentare, cu totul și cu totul falsă. Se spune că un certificat de proprietate ar valora acum circa 250.000 lei. În schimb, echivalentul - pe cetățean adult - al părții de 30%

din totalul capitalului societăților comerciale ar fi de aproape 1.000.000 lei. Iată motivul pentru care ar trebui să fim, fiecare dintre noi, improprietărit cu circa 700.000 lei, sub forma bonului menționat. Fiecare dintre cei ce au avut dreptul la certificat are dreptul în completare la un bon. De unde și pînă unde pot și însă PDSR-ul și Guvernul că un certificat valorează 250.000 lei și că dreptul de improprietărire al unui cetățean adult ar trebui să fie de 1.000.000 lei, rămîne un mare mister. În România nu există o piață a titlurilor de valoare. Și, evident, prețul acestora nu poate rezulta din valoarea de inventar a hălelor și mașinilor din întreprinderi, ci doar din capacitățile lor de a aduce profit, dacă aduc. Deocamdată nu se poate spune, nici măcar cu o anumită aproximare, cît valorează o întreprindere, o acțiune a unei întreprinderi și, prin consecință, un certificat sau bonul complementar acestuia. Lipsa de relevanță a argumentului este evidențiată de faptul că însăși legea pe baza căreia s-au distribuit certificatele nu face nici o referire cifrică la valoarea certificatelor, ci menționează doar că pe ansamblu reprezintă 30% din capitalul societăților comerciale. Și legea face bine că nu menționează vreo valoare monetară, întrucît acestuia, oricare ar fi ea, nu ar putea avea relevanță. Oricum, potrivit aceleiași legi, certificatele în sine reprezintă 30% din capitalul societăților comerciale, deci întregul drept de improprietărire, nemaiputînd fi vorba de a se emite încă un bon întru ajungerea la completarea acestui drept.

Capital politic prin huliarea pieței certificatelor

De fapt, dincolo de populismul pentru cîștigare de capital politic, motivația reală a schimbării de către PDSR și guvernul său a regimului de improprietărire este legată de încercarea de a anula efectele biflicului de aproape doi ani al vânzării-cumpărării certificatelor de proprietate pe o piață neorganizată. Bifei în urma căruia se pare că foarte mulți dintre improprietărit și-au înstrăinat certificatele pe sume realmente derizorii (5, 10 sau 20 mii lei), iar alții, puțin desigur la număr în comparație cu milioanele de improprietărit, au colectat pachete substanțiale de certificate cu care acum ar fi fost în măsură să dobîndească poziții semnificative în capitalul de ansamblu al unor întreprinderi. Prin schimbările aduse programului de privatizare în masă sînt de fapt reimprietărit cei ce și-au înstrăinat certificatele și deci dreptul lor de improprietărire. Dimpotrivă, sînt aspru penalizați cei ce au achiziționat contra cost - nu contează aici costul în sine! - mai multe certificate. Cei ce declară mai mult de două certificate deja nu mai au drept la noul bon, iar la preschimbarea în acțiuni efective ale întreprinderilor, cel puțin pentru prima fază, ar urma ca în timp ce bonurile să fie valabile fără certificate, inversă să nu se bucure de același tratament.

Nu este vorba de a plînge de milă viătorilor de certificate. Sau, dimpotrivă să ne bucurăm că PDSR-ul și Guvernul dă o lovitură noilor capitaliști care încearcă să se îmbogățescă pe seama celor în nevoie. Problemele sînt de fapt cu totul altele.

Un mesaj descumpănitor

În primul rînd trebuie subliniat că nu improprietăritii încăleaseră cumva legea vînzînd sau cumpărînd între ei certificatele. A fost nu numai o modalitate perfect legală, dar și singura care a putut fi folosită dintre cele prevăzute de lege, tocmai pentru că celorlalte - și îndeosebi cele care constituia de fapt scopul ultim al emiterii și distribuirii certificatelor, adică transformarea lor în acțiuni ale întreprinderilor - nu li s-au creat absolut nici un fel de condiții de a opera timp de peste doi ani. Mesajul pe care îl primește orice om care ar vrea să facă afaceri în România - și trebuie să ne gîndim înainte de toate la cei din străinătate - este lamentabil. Mai mult chiar decât existența unor facilități, pe omul de afaceri îl interesează să aibă certitudinea unui cadru clar și stabil. Cum s-ar spune, să știe pe ce poate să conteze practic. Or, prin noua reglementare, semnalul este că în România lucrurile

se pot schimba de la o zi la alta după cum i se năzare unuia sau altuia. Și fiind vorba de aspectul absolut esențial al respectului față de proprietatea privată, mesajul devine descumpănitor. Este pur și simplu ignorată prin decizie administrativă valabilitatea unor vânzări-cumpărări - actul fundamental, indiferent dacă scris sau nu, asociat proprietății private. Nimeni nu a obligat FSN-ul în 1991 să elibereze certificatele la purtător și să prevadă posibilitatea vânzării-cumpărării lor. Ele puteau fi re-partizate exclusiv cu titlu nominal, fără nici o posibilitate de înstrăinare. Dar odată legiferată modalitatea vânzării-cumpărării, se cerea recunoașterea ca atare indiferent de consecințele ei, chiar dacă - și să nu ne reținem să o spunem - deloc fericite!

În al doilea rînd, faptul că această nouă reglementare, în fond cu totul și cu totul contrară principiilor și regulilor economiei de piață, se adaugă celei, la fel de contrară acestor reguli, prin care ar urma să se efectueze convertirea în acțiuni a certificatelor și bonurilor evidențiază că scopul nu prea este acela al privatizării. Convertirea ar opera după principiul "un certificat (bon) - un om - o întreprindere", ceea ce va conduce la un fel de arondare a posesorilor de certificate și bonuri pe întreprinderi, cu țelul perfect realizabil al menținerii unei dispersii atât de mari a structurii proprietății încît nici să nu poată fi vorba de o privatizare a deciziei. Dispersia se va opune privatizării deciziei chiar și în cazul - cu totul ipotetic - în care s-ar ajunge, după cum permit noile amendamente pedeseristo-guvernamentale, ca în unele întreprinderi să se depășească, în convertirea de bonuri și certificate în acțiuni, baremul de 30% din totalul capitalului, putîndu-se urca pînă la 60%.

Nu mai vorbim de faptul că această convertire ar urma să se facă pe baza unor prețuri impuse - rezultînd din fictivele evaluări contabile atît în ce privește acțiunile, cît și certificatele și bonurile, neținîndu-se cont că orice schemă de privatizare bazată pe crearea temporară de capital fictiv (adică certificate sau bonuri) nu poate fi operațională decît utilizînd prețuri relative ("atîtea opțiuni pe atîtea acțiuni") și nu monetare.

Noua structură de proprietate ce se va obține eventual din aplicarea programului pedeseristo-guvernamental de privatizare în masă nu se va dovedi substanțial de cea de pînă acum, adică de așa-numita proprietate a tuturor față de care proprietarii atomizați se comportă ca față de proprietatea nimănui. Spunem eventual pentru că, cel mai probabil, întregul schemă nu va funcționa. Oamenii speriați de atîtea complicații - certificate, bonuri, mii de întreprinderi, limitări, restricții etc. - vor prefera pur și simplu să-și lase în continuare proprietatea, la fel de nepalabilă ca pînă acum, în gestiunea FPP-urilor, considerînd că oricum nu merită să-și bată capul, tot neprevăzînd ceva tangibil de cîștigat, în schimb trebuînd să piardă foarte mult timp.

În fiecare zi, de luni pînă vineri, puteți auzi la Radio
Total, între orele 22.00-24.00:

TALK-SHOW-uri LIVE

Luni: Ovidiu Ioanitoaia - Ofsaid
Marti: Cornel Nistorescu - Cîinele de pază
Miercuri: Carmen Bendovski - Simț enorm și vîz monstruos
Joi: F.G. Mărculescu - Între Mercur și Jupiter
Vineri: TALK-SHOW și muzică cu Andrei Părtos - Friday I'm love
Telefon: 637.37.90; 637.56.45

De asemenea, în fiecare zi, de luni pînă vineri, la ora 17.30,
MICA PUBLICITATE GRATUITĂ

ZIGU ORNEA

Unirea prin cultură între România și segmentul ei care se numește Republica Moldova

- interviu realizat de OANA ARMEANU -

Cred că datoria mea morală și profesională este să-mi văd de meserie

Cind va apărea în librării cartea dvs. despre deceniul al patrulea interbelic?

Cartea se alege la Editura Fundației Culturale Române și e posibil ca ea să apară la sfârșitul acestui an. Unele capitole au apărut în serial în "Dilema". Din septembrie '90 am recitat toată presa interbelică în Biblioteca Academiei și apoi am scris cartea. Am făcut bine, am făcut rău, asta vor aprecia cititorii. Eu am înțeles să-mi văd de rosturile profesiei mele de istoric literar, să scriu o carte pe care am întrerupt-o în 1980, pentru că atunci nu putea fi scrisă o carte onestă despre tensiunea de idei din deceniul al patrulea. Unii colegi m-au privit cu suspiciune, socotind că e aproape o dezertare a te retrage în bibliotecă într-o perioadă agitată politic și care ne cheamă în for. N-am vocație pentru activismul politic, sînt un om bolnav și cred că datoria mea morală și profesională este să-mi văd de meserie și nu cred că a proceda astfel e o dezertare. Dimpotrivă, mi se pare chiar o implicare. La urma urmei, asta este rostul intelectualului.

La ce lucrați acum?

Sînt într-o perioadă de relaxare după ce am terminat cartea. Marin Preda mi-a spus odată că scriitorul este vulnerabil în perioada cind a terminat o carte și nu s-a apucat de o alta. Cred că eu trăiesc exact starea aceea de vulnerabilitate aproape radicală și mă gîndesc că va veni timpul, poate în toamnă, să mă apuc de o nouă carte. Voi scrie probabil ori o istorie a spiritului public în România de la 1840 la 1944, în care voi adăuga și cartea pe care, din păcate, nu am scris-o, despre pașoptism. Mă gîndesc, de asemenea, să scriu o carte despre problema evrească în România de pe la 1830-1850, cind s-a produs masiv fenomenul imigrării evreilor din Galizia și Polonia, și pînă în anii ceaușismului, cind problema evrească s-a rezolvat prin plecarea evreilor, asta neînsemnînd că antisemitismul n-a continuat să rămînă ca o realitate, pentru că s-a descoperit în Estul Europei că poate să existe antisemitism chiar fără evrei.

Ați criticat în mai multe rînduri edițiile apărute după revoluție. Credeți că este mai bine să apară ediții serioase făcute, dar într-un ritm mai lent, sau e totuși utilă apariția unor ediții mai superficiale, într-un ritm mai alert?

Eu cred că lucrurile se pot rezolva mai bine dacă s-ar fi apelat la competențe, care ar fi putut face să apară foarte repede aceste cărți care înainte nu putuseră apărea, dar și cu asigurarea unui minim apărut critic măcar. Din păcate, unele edituri au apelat la editori improvizați, fără conștiință profesională, și eu cred că aceste cărți, în loc să ajute, au contribuit la accentuarea derutei, cel puțin în rîndul tineretului cititor. Aceste ediții nu mi se par soluția potrivită. Eu mi-am făcut datoria de cronist al edițiilor: țin această rubrică de prin 1980.

Istoricul literar - o profesiune care dispare?

De fapt edițiile critice stau acum sub semnul apăsător al imposibilității financiare de apariție. După costurile actuale, un volum dintr-o ediție critică recolectează o pierdere de 6-7 milioane lei. Editura

Minerva a apelat la bunăvoința Fundației Soros și am făcut un proiect pentru vreo cinci volume de ediții critice. Ni s-a oferit, atît cît reprezentau calculele noastre de atunci, vreo 8,5 milioane, dar o ediție critică se face greu. A durat aproape un an de zile de la data încasării subvenției pînă la apariția acestor cărți. Rezultatul e că a apărut de curînd volumul I din ediția Gala Galaction, care a consumat din aceste 8,5 milioane de lei vreo 6,5 milioane, înclî practic nu mai putem acoperi acele ediții pentru care primiserăm finanțare din partea Fundației Soros. Ne punem mari nădejdi în așa-numitele "rumenici de stat", proiectate de ansamblul editorial de la Ministerul Culturii, "Cultura Națională". Dacă aceste comenzi de stat, care înseamnă proiecte, titluri de cărți pe care o comisie le aprobă în funcție de importanța lor culturală, de interes național, vor asigura și bani, atunci vom putea scoate ediții. Dacă nu, e probabil că tot acest segment al culturii naționale o să se prăbușească.

Care credeți că sînt în viitor șansele istoricului literar profesionist?

Am colegi care continuă să-și vadă de profesie, unii ca profesori de Istoria literaturii române, alții în calitate lor de cercetători la institutele de istorie literară din țară, dar apariția eventualelor cărți pe care le-ar scrie (nu știu de existența unor cărți care să nu fi putut apărea) depinde de finanțări adecvate, fie din partea Ministerului Culturii, fie din partea Fundației Soros sau a altor sponsori. Să nu ne ascundem după vorbe, e clar că în acești ultimi patru ani de zile istoriografia literară trece printr-un impas. Se scriu foarte puține cărți și în cunoștință apar foarte puține cărți. La Editura Minerva au apărut în ultimele luni vreo două cărți, dintre care una despre Timotei Cipariu a lui Mircea Popa de la Cluj, predată la editură din 1988; a apărut o carte de teorie literară despre postmodernism a d-lui profesor Dan Grigorescu, scrisă mai recent; avem în pregătire un al doilea volum din cartea profesorului Dumitru Micu despre romanul autenticității; avem de asemenea în pregătire o carte despre Eminescu a Monicăi Spiridon. Despre alte cărți mărturisesc că nu am cunoștință. Colegii mei de breasla în ale istoriei literare și-au cam pus jos condeiele și au abandonat activitatea, pentru că, probabil, lipsește și motivația. Dacă lucrurile se vor redresa sub raport financiar, e foarte posibil ca asemenea cărți să fie scrise și să sperăm că vor și apărea. Lucrurile sînt însă mai complicate datorită faptului că au dispărut editori. Ingrîșitorii de ediții, un termen care e foarte nefericic, dar așa s-a încotărit, cei mai mulți sînt oameni din generația mea, sexagenari sau chiar septuagenari, care dau semne de obosală și de abandon. Iar în sra actuală nu se întrevăd tinerii care să se îndrepte spre această muncă foarte complicată, care cere o varietate din cunoștințe - de filologie, de istorie literară, de estetică, de politologie, - ca să facă ediția cum trebuie și, în plus, multă hărnicie și răbdare. Dacă nu vom găsi instrumentele utile, poate și motivații financiare, ce să-i înteresez pe tineri să vină în cîmpul istoriografiei literare, va fi iar un impas din care cînt și eu și cum vom țega. Cunoșc puțini colegi tineri care vin spre această zonă de activitate. Există cîțiva comentatori care nu sînt și istorici literari, dar și critici: Ion Simuț, Ion Bogdan Lefter,

Bibliografie selectivă

Juninismul, 1966; Trei Esteticieni, 1968; Sămănătorismul, 1970; Poporanismul, 1972; Junimea și juninismul, 1975; Curentul cultural de la "Contemporanul", 1977; Tradiționalism și modernitate în deceniul al treilea, 1980; Viața lui C. Dobrogeanu-Gherea, 1982; Opera lui C. Dobrogeanu-Gherea, 1983; Viața lui Titu Maiorescu (2 vol.), 1986 și 1987; Viața lui C. Steer (2 vol.), 1989 și 1990; Înțeleșuri, 1994.

Florin Berindeanu. N-ăm pretenția să fac acum o listă exhaustivă, dar e clar că spte această disciplină din zonele culturale se îndreaptă tineri cu foarte multă parcimonie.

"Cultura Națională" nu a început să funcționeze

Cum reușește să supraviețuiască Editura Minerva în condițiile economiei de piață?

Foarte greu. Anul trecut am avut un an bun, am publicat vreo 54 de titluri. Nu putem spune același lucru anul acesta, pînă acum au apărut vreo 12 titluri și e posibil să mai scoatem, sînt ceva mai mulți bani în a doua jumătate a acestui an. Ne zbatem, ca toate editurile, și particulare și de stat, în mari dificultăți financiare. Avem creanțe de încasat de la beneficiarii noștri de la centrele de difuzare a cărții în valoare de vreo 40 milioane lei, bani care nu vin, beneficiarii noștri spunînd că n-au bani să plătească aceste creanțe. Noi avem datorii către tipografi și către autori. Speranța este punerea în operă a celui complex editorial care se numește "Cultura Națională". Pînă acum, deși această instituție există de cîteva luni de zile, n-au venit nici un fel de bani pentru proiectele pe care noi le-am înaintat. Așteptăm dezlegări, care sperăm că vor veni înainte ca editura să fie falită.

La începuturile proiectului "Cultura Națională", dvs. erați împotriva.

Da, mărturisesc că n-am fost de acord cu el, eu găsisem posibilitatea de privatizare a Editurii Minerva, dar factorii de răspundere din Ministerul Culturii nu au acceptat. Voiam să ne privatizăm prin transformarea, inițial, într-o întreprindere cu capital integral de stat. Găsisem un companion foarte bun, dar, repet, factorii de răspundere din Ministerul Culturii au spus că ei nu pot să abandoneze, din proiectele lor culturale, Editura Minerva publică literatură română clasică, și "Biblioteca pentru toți", și că asta este o coloană necesarmente utilă în structurile "Culturii Naționale". Cum această decizie sra fără replică, a trebuit să ne supunem.

Cui sînt acei factori de răspundere?

Nu e nici un secret: dl. secretar de stat Mircea Tomuș. Domnia sa răspunde de sectorul editorial din Ministerul Culturii și mi-a explicat, ce-i drept, în termeni foarte civilizați, că intenția noastră nu e agreată de Ministerul Culturii.

Care este situația actuală a Editurii Științifice?

Din cîte știu eu de la colegii de la Editura Științifică, inclusiv de la directorul Dinu Grama, deși ei făcuseră fărmele pentru o primă etapă a privatizării, li s-a dat și lor același răspuns ca și nouă. Edi-

tura Științifică este și ea o instituție editorială care face parte din "Cultura Națională".

Accasta s-a întâmplat cu toate că, la o întâlnire la care ați participat și dvs., dl. Marin Sorescu a spus că nu este obligatorie înglobarea editurilor în "Cultura Națională" și cele care vor, se pot privatiza.

Da, am fost și eu la acea întâlnire, știu ce a spus dl. Sorescu, dar când dl. Sorescu se pronunța în sensul amintit de dvs., eu primisem de mult răspunsul negativ din partea dl.-lui Mircea Tomus. Și acest punct de vedere nu s-a modificat.

Până acum sînt edituri care au primit bani prin "Cultura Națională"?

Nu, nici o editură. "Cultura Națională" nici n-a început să funcționeze efectiv, pentru că bugetul a fost aprobat de-abia zilele trecute. Se pare, din câte sîntem noi informați, că ni se mai comanșă, că există câteva miliarde de lei care vor fi alocate pentru cultura scrisă. Repet: nu se vor finanta instituții, ci proiecte culturale de titluri, pe care le vor mîntui și edituri de stat, și edituri particulare. O comisie care va funcționa pe lângă Ministerul Culturii și pe lângă "Cultura Națională" va delibera și va opta pentru acele programe care reprezintă interes real pentru cultura scrisă.

Accastă comisie este deja constituită?

Nu.
Știți cine va face parte din ea?
Mărturisesc că nu.

Dat fiind modul în care a funcționat pînă acum "Cultura Națională", credeți că în viitor ea va reprezenta totuși o șansă pentru edituri?

Nu putem lăsa crunte în alb pentru viitor. Nu știu ce va fi. Eu unul sînt sceptic, dar, cum altă speranță nu avem, o investim în asta. Pînă acum noi am primit de la Ministerul Culturii, ca-i drept, unele subvenții, pentru unele cărți, din partea unei comisii din care fac și eu parte. Ministerul Culturii avea bani, foarte puțini, veniți de la Ministerul Științei și Tehnologiei; rezultat de pe urma aceluși impozit de 1% pe activitatea productivă. Sumele acestea erau întotdeauna foarte mici, pentru că Ministerul Științei și Tehnologiei nu locașa sumele pe care le prelucra. Pentru anul trecut, de pildă, se pare că ministerul acesta a încasat numai 40% din sumele pe care le prelucra. Ori din cauza evaziunii fiscale, ori, probabil, a inactivității economice a acestor unități industriale care ar trebui să livreze acest impozit. De aceea noi aveam inițial oferte de peste un miliard sau două, și primeam apoi doar câteva sute de milioane, 200, 250, pe care le repartizam cu foarte multă cumpănire. Erau și edituri de stat și edituri particulare care solicita acești bani. Grosul îl încasa de obicei Editura Tehnică, care e o editură subordonată Ministerului Științei, prin urmare ministerul o susținea financiar cu prioritate, apoi urmau colegii noștri de la Editura Academiei, cu toate publicațiile și cărțile lor, și ce mai rămînea mai primeau și celelalte edituri.

Editura Minerva a reușit să atragă și alte surse de finanțare în afară de subvenția de la Fundația Soros?

Da. Nu anul acesta, nici anul trecut, ci în '92, în urma unei convorbiri cu fostul prim-ministru, dl. Stolojan. Dumealui s-a arătat interesat să sprijină financiar "Biblioteca pentru toți" și, într-o ședință în care era primită conducerea Uniunii Scriitorilor, din care fac parte, eu am spus vorbe de "Biblioteca pentru toți". Era de față și ministrul Finanțelor de atunci, am făcut un proiect pentru finanțarea unor titluri din "Biblioteca pentru toți", dl. Stolojan spusese că bine ar fi ca această colecție să apară cu un preț mic, deci sub costurile reale ale cărților, în așa fel încît masa cititorilor să poată să-și procure cărțile. Am înaintat acel proiect, reprezenta atunci vreo 60 de milioane de lei, și, firește, Ministerul de Finanțe ni l-a refuzat. Nici dl. Stolojan n-a putut face nimic. Am apelat la dl. Caius Traian Dragomir, care era atunci subsecretar de stat la Departamentul Informațiilor Guvernului, și am făcut un alt proiect, în '92 reprozentînd 15 milioane lei, care au fost aprobate, și anul trecut am sora cu ajutorul lor vreo 20 de titluri în "Biblioteca pentru toți".

Credeți că pentru Editura Minerva privatizarea ar fi fost o soluție?

Crede că ar fi fost o soluție cu acel partener pe care-l găsim, Institutul de Marketing și de Anchetă Sociale, prin dl. Alin Teodorescu, care s-a arătat interesat să facem un proiect comun de asociere pentru a scoate "Biblioteca pentru toți" și edi-

ții critice. Ideea era să apară un volum pe săptămînă și citeva editii critice. În plus, pentru ca să scoatem mai multe editii critice, evident, am fi apelat la celelalte mijloace de sponsorizare, fie la Ministerul Culturii, fie la sponsori particulari. Tipografia pe care o are IMAS e o tipografie foarte bună, dar mică, nu putea să scoată cărți de tiraj, nici chiar tiraje de 3.000-5.000 de exemplare. Ei aveau în proiect să folosim o tipografie particulară de la Sfîntu Gheorghe, cu bun randament și cu bună instalație tipografică. Ne gîndeam să scoatem de la 15.000 de exemplare în sus, să găsim la început acele titluri care ar fi obținut acele tiraje, în așa fel încît "Biblioteca pentru toți" să devină rentabilă. Noi mai avem colecții care pot fi rentabile: "Cartea elevului", care publică bibliografie școlară, cerută de cititori acum; "Cartea de succes", care publică cărți în limita de sus a literaturii de consum, și, printr-o politică chibzuită, am fi putut probabil să aducem Editura Minerva pe o linie a unei activități eficiente, folositoare și profitabile.

Fără o scădere a stăchetei?

Fără, au fost condițiile pretabile ale discuțiilor noastre, să menținem fizionomia Editurii Minerva.

Scriitorii basarabeni și bucovineni

Recenta adunare generală a Uniunii Scriitorilor a decis acceptarea ca membri ai Uniunii a scriitorilor basarabeni și bucovineni. Cum vedeți în momentul de față situația scriitorilor din Basarabia și Bucovina?

Dificultățile în care se zbat ei sînt mult mai mari decît ale noastre. Sînt apăsati de noile condiții care au apărut în Basarabia sau în Republica Moldova. Pînă acum ei o duceau intrucitva mai bine decît noi sub raport financiar, revistele lor apărau, acum au intrat și ei în aceeași dificultate, revistele își încetează activitatea, la unele dintre ele nu s-au primit salarii de luni de zile. Unele dintre revistele din Basarabia vor fi preluate ca subvenționate ori de Ministerul Culturii, ori de Fundația Culturală Română și vor continua să apară. Fundația Culturală Română sprijină financiar apariția revistei "Sud-Est" și "Limba română". Colegii noștri scriitori se zbat în greutatea pe care le avem și noi, cum să scoată cărțile, cum să le scrie. Pe unii îi cunosc și vorbesc cu ei adesea, și constat că trăiesc o mare deziluzie. Nu sînt apatici, își continuă activitatea, dar oricum, în comparație cu iluziile, cu speranțele pe care le aveau ei acum 6-7 ani de zile, situația de acum e cel puțin stînjentoză și grea în toate pentru activitatea scriitoricească. Am crezut și eu, ca mulți alții, că istoria o să ne zîmbească din nou și la începutul anului '90-'91 speram că se va repeta norocul fericit al României din 1918. Lucrurile s-au complicat, cine știe dacă generația mea o să mai apuce o asemenea unire necesară. Dar ceea ce putem face și trebuie să facem este să contribuim mereu la unirea prin cultură între România și segmentul ei care se numește Republica Moldova.

Într-o situație și mai dificilă sînt colegii noștri din Bucovina, acolo ei sînt minoritari. În zona Cernăuțului, cea mai populată, ei reprezintă între 19

și 20% din populație. Mulți scriitori de acolo au preferat să plece în Basarabia, unde pînă acum situația era mai bună. Cei care au rămas în zona Cernăuțului se zbat în mari dificultăți. Fundația Culturală Română editează o revistă de cultură, "Glasul Bucovinei", care a avut un prim număr și se pregătește acum numărul al doilea, o revistă de tinuță, scoasă în foarte bune condiții grafice. Am publicat anul trecut, tot aici, la Fundația Culturală Română, un almanah anual, și avem datoria, repet, să facem tot ce ne este în putință ca să nu se piardă ceea ce este foarte important: sentimentul conștiinței naționale și al apartenenței la spațiile aceleiași culturi și aceleiași nați.

Cum vedeți soarta revistelor de cultură, în condițiile în care cea mai mare parte a presei se află acum în pragul falimentului?

Falimentul acesta de care avem parte și în domeniul editurilor îl trăiesc și revistele de cultură. Aici ar fi două categorii în primul rînd, sînt revistele care aparțin Ministerului Culturii. Acelea au fost înglobate în structurile "Culturii Naționale" și, dacă sumele bugetare care trebuie să acopere finanțarea acestor reviste încep să vină, acele reviste care sînt de Ministerul Culturii vor reapărea. A doua categorie sînt revistele de cultură care sînt de Uniunea Scriitorilor. Din cele 27 de reviste pe care le aveam, unele dintre ele întemeiate cu o mare înconștiență din partea noastră, datorată neînțelegerii vremurilor care veneau, am rămas la 8, pe care am decia să începem să le scoatem cu bani care ne-au venit din relațiile de parteneriat cu un investitor la Casa Vernesea a Uniunii Scriitorilor. La aceste 8 reviste Uniunea Scriitorilor nu va suporta integralitatea costurilor funcționării revistei. Ideea este ca fiecare revistă să-și găsească sponsori, iar Uniunea Scriitorilor să acopere o parte dintre cheltuieli: ori salariile redactorilor, ori, cum se întîmplă la "România literară", numai fondul de colaborări. În nici un caz, pentru nici una dintre aceste 8 reviste, Uniunea Scriitorilor nu va mai repeta eroarea de a subvenționa integral apariția lor. Prima revistă a și apărut, "Luceafărul", și o alta, "Contrapunct", de asemenea. Au condiții de continuă apariție, sau de reapariție, "Convorbiri literare", "Ramuri", "Secolul XX", "Apostrof". Noi am făcut un calcul, din sumele care vor veni în patrimoniul Uniunii Scriitorilor din această relație de parteneriat de care vorbeam, o treime din aume vor merge spre finanțarea parțială a acestor publicații; restul, cea mai mare parte, va fi îndreptată spre asistența socială a colegilor scriitori care o duc greu. Ne gîndim mai ales la colegii noștri mai în vîrstă, care trăiesc în zonele sărăciei reale, adevărate și pustuitoare, și la membrii de familie ai scriitorilor decedați, care înainte vreme, chiar la Societatea Scriitorilor Români, care a funcționat din 1908 pînă în 1948, erau asistați. Și noi ne-am gîndit acum să reluăm această preocupare de asistare a scriitorilor în vîrstă, de la plată gratuită a unei mese pe zi și pînă la trimiterea acestei mese acasă, cu mișina, bătrînilor bolnavi, plus medicamente și tot ce înseamnă greutatea vieții.

Premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1993

- Jurial pentru acordarea premiilor Uniunii Scriitorilor pe anul 1993**, format din Mihai Zamfir (președinte), Gabriela Adameșteanu, Magdalena Bedrosian, Eugen Negrici, Cezar Baltag, Marius Ghica, Ion Vartic, Nicolae Prelipceanu, Cornel Ungureanu, Horia Rădescu, Ion Mircea, s-a întrînit în ședința din 6 iulie 1994, acordînd următoarele premii:
 - Poezie:** Ion Mureșan, *Poemul care nu poate fi înțeles*, Editura Arhipelag, 1993
Ion Stratan, *Ruleta rusească*, Editura Cartea Românească, 1993
 - Proză:** Nora Iuga, *Săpunul lui Leopold Blum*, Editura Cartea Românească, 1993
Mircea Ciobanu, *Tînașul bogat*, Editura Cartea Românească, 1993
 - Critică:** Marian Papahagi, *Fata și reversul*, Institutul European, Iași, 1993
Alexandru George, *La sfîrșitul lecturii*, Editura Cartea Românească, 1993
 - Dramaturgie:** Iosif Naghiu, *Execuția nu va fi amînată*, Editura Cartea Românească, 1993
 - Traduceri:** Petru Creția, *Marguerite Yourcenar, Povestiri orientale*, Editura Humanitas, 1993
 - Publicistică:** Ileana Mălăncioiu, *Crimă și moralitate*, Editura Lătra, 1993
 - Debuturi:** Radu Aldulescu, *Sonata pentru acordeon*, Editura Albatros, 1993
Daniel Bănuțescu, *Te voi iubi pînă la sfîrșitul patului*, Editura Cartea Românească, 1993
Sorin Gîrjan, *Tăierea aripilor la îngeri*, Editura Hestia
Ana Selean, *Reedurare și prigoană. România în timpul primului război cultural*, Editura Thausib, Sibiu, 1993
 - Memorialistică:** Mircea Zeciu, *Jurnal I*, Editura Dacia, 1993
 - Minorități:** Kovacs Andras Ferenc, *Költésökdes (Măstăres) - lb. maghiară*, Editura Kriterion, București, 1993, poezie
Dagmar Maria Ansova, *Synonymia (Sinonimie) - lb. slovacă*, Editura Kriterion, 1993, poezie
 - Opera Omnia:** Mircea Ivănescu
- Jurial a acordat Premiul special pentru "Destine excepționale ale culturii românești", ex aequo, lui Ion Negoițescu și Ion D. Sirbu (post mortem).

Vintilă Brătianu, omul datoriei

Vintilă, sau Vintilică Brătianu, spre a-l deosebi de tatăl său, s-a născut la București, în octombrie 1914, zece ani de la căsătoria părinților săi. Tatăl său fusese mult ani primar al Bucureștilor, timp în care a construit multe lucruri utile, însă nebătătoare la ochi, cum a fost canalizarea orașului. (...)

(...) Vintilă (...) a urmat cursurile liceului Cantemir-Vodă, pe vremea renumitului director Șuteu, avându-i colegi de clasă pe Ion Miculescu, Alecu Băbeanu, Dinu Angheliescu, Dinu Vasiliu. Lia Brătianu și-a dat o mare osteneală pentru educația extrașcolară, încercând să-i deștepte simțul frumosului cu lecții de desen și pictură. (...) Vacanțele de vară, la care participau ca invitați unul sau doi colegi și prieteni, erau totdeauna aceleași: mai întâi o lună la mare, la Carmen Sylva, apoi în frumoasa casă în stil românesc de la Mihăești, în august, într-o cabană de lemn, la 1.800 metri, lângă o stână la Smeuret, apoi iar la Mihăești, pînă la începutul școlii.

Vintilă Brătianu, tatăl, a murit în 1930, imediat după întoarcerea lui Carol al II-lea, în care el vedea un om lipsit de orice decență. Întrucît foarte tîrziu îi primise cu urale și fusese oficial proclamat rege, Vintilă Brătianu, care de la moartea lui Ionel era șeful partidului liberal, s-a simțit obligat să facă o cerere de audiență. După trei săptămîni, neprimind nici un răspuns, a scris din nou, pentru a renunța la audiență, și a plecat singur la Mihăești. După trei zile a murit de o congestie cerebrală, dar mai ales de amărăciune.

După bacalaureat, Vintilă și-a făcut armata la școala de ofițeri de geniu din București (...). Cum cei trei Brătianu, Ionel, Vintilă și Dinu, făcuseră ingineria, deși îndrăgea pictura, literatura, poezia, datoria lui Vintilă era să fie inginer. N-a refuzat, dar a cerut răgaz să studieze istoria, literatura și economia, la un colegiu al Universității de la Oxford. (...) Distingîndu-se și ca sportiv în rugby și hochei pe gheață, pleacă la Zürich, unde trece destul de greu examen de admitere al Școlii Politehnice Federale. În Elveția a avut bucuria intelectuală de a se întîlni de cîteva ori cu vărul său, istoricul Gheorghe Brătianu.

În 1939 încep vremurile grele și pentru țara noastră. Războiul bate la ușă. Vintilă, care își luase la Zürich brevetele I și II de pilotaj, își lasă studiile, nu mai avea de trecut decît examenul de diplomă, se întoarce acasă și se angajează în aviație. Face mai întâi o școală generală de pi-

EVOCARE

lotaj militar și apoi școala specială de vînătoare. În 1941, cum izbucnește războiul, pleacă pe front cu Flotila I Vînătoare, comandor Romanescu, ucis de sovieto-comuniști, Grupul 6, comandor Popișteanu, căzut în luptă aeriană. Îi are camarazi pe Nicu Polizu, căzut la datorie, Beby Greceanu, Nuki Sculy, Dicu Maxim ș.a. Este doborât în timpul campaniei din Basarabia și dat dispărut. Reușește să se ascundă și este salvat de înaintarea rapidă a trupelor noastre. (...) Vintilă participă și la cea de-a doua campanie a aviației române din 1942, este decorat cu "Virtutea aeronautică" și "Crucea de Fier". În 1943 se reîntoarce la Zürich, unde-și ia diploma de inginer. Aterizează cu diploma în buzunar la București, în ziua de 23 august 1944.

Începe marea luptă pe teren național. În decembrie 1944, împreună cu mama lui, strînge obiecte și bani și organizează "Crăciunul armatei", trimițînd fiecărui soldat român de pe front un dar. Apoi organizează împreună cu alți intelectuali asociația "Amicii libertății", ai cărei membri, reprezentanți din diferite domenii culturale, se întruneau la el acasă. O formă de luptă a spiritului și inteligenței împotriva forței brutale și vulgare a ocupanților. Nu se putea face nimic, întrucît eram vînduți 90% de Churchill, la Moscova și apoi la Yalta. Vintilă recurge atunci la organizații secrete de rezistență și la arme, fiind în legătură cu un mare român și rezistent, de care se vorbește prea puțin, amiralul Horia Măcelaru. Este căutat de Securitate și nevoit să se ascundă. Aflînd că Yette, soția sa de origine franceză, a fost arestată, decide să se predea. Din fericire, în urma intervenției energice a Ambasadei Franței, Yette este eliberată, prietenii devotați - Vintilă era foarte iubit - reușesc în ul-

tima clipă să-i taie drumul și să-i comunice vestea. Continuă să se ascundă, ajutat de vechiul lui prieten și coleg Dinu Vasiliu, om curajos, cum o mărturisesc cele două ordine "Mihai Viteazul" primite pe frontul de Est și de Vest. Datorită camarazilor săi aviatori reușește să plece cu un avion de bombardament, comandat de căpitanul de rezervă Matei Ghika Cantacuzino, care aterizează în Bărăgan, unde fugarii aduc și benzina necesară, întrucît, din ordinul rușilor, avioanele românești nu puteau primi decît cîteva litri de combustibil. Dinu Vasiliu va plăti cu ani grei de pușcărie faptul că l-a ascuns pe Vintilă. De la Istanbul, Vintilă vine la Paris și în legătură cu Regele Mihai și șefii Opoziției românești. Americanii, care, în acel moment, încă mai subvenționau Comitetul Național Român, îi explică faptul că Franța nu este sigură, sfătuiindu-l să plece în Statele Unite. Era plănuț ca Vintilă să intre în Comitetul Național. Din păcate, date fiind aceleași veșnice neînțelegeri dintre valahi, renunță. Vintilă, Yette și fiica lor Despina o duc materialmente extrem de greu, adesea aproape că nu au ce mânca. Cu toată diploma de inginer, acceptă un post de desenator tehnic la unul din marile trusturi petroliere americane, unde, prin munca și priceperea lui, face o frumoasă carieră. Întrucît a vrut să rămînă român, lucru neobișnuit în SUA, este amenințat cu expulzarea, dar prietenii explică autorităților cine este Vintilă Brătianu și Congresul american votează o lege specială pentru a-i permite această derogare. Pînă la urmă, obligat să călătorească în lumea întreagă pentru întreținere, devine totuși cetățean american, la sfîrșitul carierei fiind numit rezident în Germania și apoi în Anglia.

Pensionat la 65 de ani, se instalează într-un mic apartament la Paris, în Montmartre. Îl așteaptă nici ani grei. Yette cade bolnavă de cancer și o va îngriji ani în șir, cu un admirabil devotament.

Imediat după decembrie 1989, obține cu greu de la Yette, muribundă, învoirea să meargă zece zile la București. Se pune la dispoziția Partidului Liberal, dar Radu Câmpeanu nu îi vrea. Revine la Paris, unde, curînd, Yette se stinge. (...) Se întoarce definitiv în România, locuind din nou la vechiul său prieten, colonelul Dinu Vasiliu, punîndu-și ultimele puteri în slujba țării. Face politică, dar nu dorește nici o funcție, nici măcar onorifică. Chiar încercarea de a-și redobîndi casa de pe strada Aurel Vlaicu, închiriată Ambasadei americane - la care autoritățile răspund că nu se găsesc documentele de proprietate, nu ca în cazul altora care fac jocul Puterii -, era o nădejde nu pentru el, ci pentru a oferi chirie în folosul cauzei naționale.

Dintre oamenii politici români, singurul pentru care avea o foarte mare admirație și prietenie era Cornelii Coposu. Brătienii fuseseră dintotdeauna liberali și datoria îi impunea să fie liberal. Nereușind să reunească cea mai mare parte a fracțiunilor liberale, deoarece toți doreau să fie șefi, cu timpul se strecoară în sufletul lui o mare îndoială. Își dă demisia din toate funcțiile în care fusese numit. În urmă cu o lună, la trecerea sa prin Paris, era foarte trist.

Vintilă a murit, ca și tatăl său, de o congestie cerebrală, într-un moment de mare amărăciune. Acum doarme în capela de la Florica, alături de strămoșii lui, acești Brătienii care au făcut atît pentru România. Ca și tatăl său, a fost un om inteligent, fără să aibă frivolitatea de a fi, cum spune francezul, "brillant". Era prea curat și prea discret pentru cea mai neînsemnată risipă de false aparențe. (...)

(Din revista "Lupta", nr. 226, 7 iunie 1994)

ADRIAN MIHALACHE

Compromisul inteligent

Epoca romantică a revoluției române pare să fi trecut. Iluzia lirică ne unea până nu demult într-un sentiment de fraternitate activă, care excludea orice compromis. Generoși în ceea ce privește slăbiciunile omenești, eram intratabili la nivelul ideilor. Valorile regăsite ale libertății individuale și demnității colective păreau capabile să ne concentreze energiile și să ne potenteze curajul; cu condiția să fie păstrate în puritatea lor. Prea curind însă, realismul politic a venit să estompeze delimitările nete, făcând, cum spune un proverb englez, bizari vocii de pat. Echipele politice își zămbesc astăzi îmbietor, în fond nimeni nu este proprietar al adevărului, trebuie să discutăm, să ne apropiem unii de alții într-un mod constructiv. Se adoptă un relativism elegant, aproape frivol, se argumentează necesitatea de a pactiza cu o subtilitate care frizează cinismul. În zadar spiritele pure se cutremură de oroare văzându-l pe Nicolae Manolescu în viaj cu Ion Iliescu sau pe Corneliu Coposu complimentându-l pe Adrian Năstase. Eternii naivi incremenți în proiectul lor ideal lasă locul celor flexibili, care intră în joc pregătiți să-și adapteze strategiile la realitatea mereu schimbătoare, uitându-și resentimentele și înghițând jignirile, căci important este să ne înțelegem, să ajungem la adevărul care se află, nu-l așa, la mijloc!

Adevărul se află oriunde, numai la mijloc nu.

Pulverizat în fragmente dispartate, care nu pot fi integrate unei unice viziuni coerente, el este peste tot și nicăieri. Opinia curentă pretinde că diferite idei pot fi combinate între ele pentru a forma o rezultantă mai credibilă decât fiecare componentă în parte. Multe capete gândesc mai bine decât unul singur, cu atât mai bine chiar cu cât ele sînt mai diverse.

Asemenea concepții gata făcute se deduc însă ușor.

O abordare aprofundată a combinării opiniilor arată că rezultanta este o medie ponderată a soluțiilor individuale, ponderea fiecăreia dintre acestea fiind cu atât mai mare cu cât incertitudinea asociată ei este mai mică. Cu alte cuvinte, într-o soluție negociată, succesul de moment aparține celui care se arată mai sigur de sine. Este evident că tentația mistificării reciproce este mare – nu atât în privința soluției propuse, cât în privința gradului de încredere care i se poate acorda. Rezultatul este fie impunerea dictatorială a unei opinii prin subestimarea bazei sale informaționale, fie constituirea unei soluții hibride, inferioare oricărei variante luate în parte. Desigur, la aceasta se poate răspunde cu no soluțiile trebuie combinate într-o sinteză, ci întreaga informație de care dispun agenții politici trebuie pusă în comun, astfel încît o unică soluție să rezulte cu necesitate, avînd un grad de incertitudine mai mic decît oricare variantă bazată pe o cantitate limitată de informație. Procedul echivalenței cu renunțarea la vocația specifică umană de a valorifica un capital cultural, acesta fiind pur și simplu expropriat în favoarea unei autorități paternaliste care își asumă responsabilitatea tuturor deciziilor. Cunoaștem prea bine unde poate duce un sistem politic în care indivizii nu au dreptul de a fructifica în vreun fel informația care le este accesibilă, ci trebuie doar să o transmită nivelelor unde aceasta urmează să fie prelucrată. Consecința imediată este alterarea informației, falsificarea ei în procesul de transmitere, toate acestea ducînd la blocul informațional, față de care cel financiar nu este decît un caz particular.

Nu există compromis posibil în planul ideilor, deoarece fiecare sistem de idei care explică o stare de lucruri și funda-

mentează acțiunea asupra ei este un ansamblu coerent de modele teoretice, presupuziții și argumente empirice care-l fac incompatibil cu alte sisteme referitoare la aceeași parcelă a realității.

Disputa științifică poate constitui un bun exemplu. Nici o teorie științifică nu deține adevărul absolut, deoarece ea se întemeiază pe un ansamblu de presupuneri simplificatoare. Pe de altă parte însă, nici o regulă de compunere nu poate genera o teorie superioară folosind elemente disparate din mai multe teorii parțial valabile. Nu există negocieri posibilă între geometria euclidiană și cea neeuclidiană, adevărul nu este "undeva la mijloc" între mecanica newtoniană și cea relativistă. Modelele teoretice stau față în față cu structuri autoconsistente, ireconciliabile, înfruntîndu-se pentru a cuceri piața în care se desfășoară comerțul ideilor. Nici un compromis nu este posibil aici, amestecul ideilor provenind din concepții diferite nu poate genera hibridi viabili. O teorie nu se acomodează sub impactul argumentelor, ea nu "se revizuieste", ci, eventual, se prăbușește, uneori împreună cu autorul ei. Căderea unei construcții teoretice în confruntarea de idei nu este un simplu pas înainte al cunoașterii, ci o tragedie ca sfîrșitul unei lumi. Aceasta pentru că un model teoretic încheiat, oricît de parțial, este o lume posibilă, un univers cu legi proprii care dirijează producția elementelor sale interne într-un sperat izomorfism cu lumea reală. Pus în fața dificultăților conceptuale ale teoriei sale, Boltzmann se sinucide, nu-și modifică ipotezele deoarece ajung parte a lumii pe care a creat-o, vrea să dispară odată cu ea.

Dacă un compromis nu este posibil în planul convingerilor, el este realist și bine venit în planul acțiunii. Construcțiile de idei sînt instrumente ale acțiunii umane de transformare a lumii. Ca atare, teorii rivale, incompatibile și ireconciliabile, își pot găsi, fiecare, nișa de aplicabilitate în real. Nici o concesie în privința principiilor nu trebuie să însoțească salutarul proces negociator prin care fiecare teorie își aduce zona problemelor pe care le poate cel mai bine rezolva. Acceptînd dialogul, nu amestec ideile mele cu ale celui alt, dar îmi clarific limitele domeniului în care teoria mea este mai eficientă decît a lui. Geometria euclidiană servește rezolvării problemelor de încadrare spațială la scară umană, cea neeuclidiană este indispensabilă descrierilor la scară cosmică. Mecanica deterministă este adecvată macroscopului, cea cuantică, probabilistică, guvernază domeniul microfizicii. *Mutatis mutandis*, dezbaterea politică trebuie să delimiteze zonele în care diferitele abordări ideologice se pot dovedi mai adecvate. Ideile liberale își pot găsi o aplicabilitate mult mai firească în industrie decît în cultură, concepțiile creștin-democrate, concretizate în gestionarea justiției, pot contribui la asigurarea morală a vieții sociale, democrația socială, cu insistența sa asupra rolului statului, ar putea da rezultate excelente în asigurarea ordinii publice sau în reorganizarea învățămîntului. Desigur, o presupuziție comună, fără de care nici un compromis acțional nu este posibil, trebuie să fie opțiunea fermă pentru valorile civilizației.

A ajunge la compromis fără a te compromite este privilegiul inteligenței, capabile să detecteze situațiile în care compromisul este posibil. Respina în zona principiilor, compromisul inteligent în zona acțiunii înseamnă selecția metodei adecvate de rezolvare a fiecărei probleme, în contrast cu recursul mecanic la Metodă, independent de context.

GABRIELA ADAMEȘTEANU

Germania

– o poveste de vară

Umilinta unui Ossi: identificarea cu job-ul

Stările de umilinta ale Ossi-ului (fostul redegist, omul din Est) s-ar datoră (după opinia unei tinere din Frankfurt care a trăit în Est după unificarea) și modului în care el se raportează la slujbă, la "job". Un job (spune o tinăra Wessi) trebuie făcut cît mai bine. Job-ul este important, pentru că de urma lui se trăiește, dar nu trebuie uitat că e "doar un job". Ossi fac însă o identificare cu job-ul, și din această greșită raportare la el nu-și evaluează corect șansele și se simt umiliți. O tinăra Ossi a refuzat, de pildă, un contract pe un an ce i se oferise. "Cum, doar pe un an?" a întrebă ea, preferînd (dintr-un orgoliu neînțele de un Wessi) să-l piardă.

Purtătoarea de cuvînt a Senatului din Berlin a observat că tinerii din Vest acceptă să vină să lucreze în administrație chiar fără să primească un salariu: ei știu că experiența este un câștig ce poate fi fructificat: nici un tînăr Ossi nu a acceptat însă astfel de condiții. Există și o decizie care vrea să vină în întimpinarea problemelor sociale ale tinerilor și să le dezvolte independența: celor ce își găsesc singuri loc de muncă într-o mică întreprindere statul le plătește în primul an 50% din salariu. În rîndul șomerilor numărul de femei este destul de mare, multe lucrău în industrie care a căzut, nerezițind concurenței occidentale. Dar Ossi au dovedit insuficiența mobilitate și destui au refuzat cursurile de calificare care, bineînțele, într-un fel sau altul, le propuneau o schimbare de viață. Unui bucătar Ossi, de pildă, i se oferă un curs de calificare în meseria lui; de 2 ani, într-un alt oraș. Urma să primească în același timp și o sumă de bani, e drept, nu prea mare. "Nu plec eu din orașul meu pentru doi ani, și tocmai acum cînd e capitalism" – a răspuns. "Prefer să rămîn aici și să câștig bani." Acest exemplu mi s-a dat ca o dovadă de greșită evaluare a șanselor: după acel curs de calificare în Vest, el ar fi putut câștiga mult mai mult. În Berlin, Wessi preferă să mînuie în restaurantele din Vest, ba chiar destui dintre ei spun: în Est nu se poate mîna. Un jurnalist de la *Berliner Morgenpost* (cotidian al trustului Axel Springer), a cărui clădire nu întimplător era lipită de zidul Berlinului, a intrat în Est doar după unificarea. La prînz, într-un restaurant redegist, a cerut mîncarea tradițională redegistă – iepure cu cartofi și varză roșie –, dar cum a gustat, i-a venit să vomite. Bucătarul a recunoscut că el curățase cu două zile înainte cartofii.

Ossi sînt evident jigniți în plus de asemenea aprecieri: cei din Vest li consideră incapabili încă să sesizeze diferențele de acest tip, pentru că în privința mîncării s-a creat deja o altă cultură. Pentru cei din Est carnea continuă să joace un rol important în menu-uri; pentru cei din Vest, cu grija lor față de colesterol, creșterea speranței de viață, reducerea numărului de accidente cardio-vasculare, importante sînt în alimentație salatele, legumele, fructele, peștele etc. Bucătăria internațională nu și-a impus suficient standardele în Est. E de remarcat și originalitatea design-ului, rafinamentul ornametării, pentru a sesiza diferențele imense care nu pot fi șterse atît de simplu nici măcar în privința bucătăriei. Tineri vesteri mi-au spus însă că ei merg cu plăcere în restaurante de tineret estice, unde și prețurile sînt mai mici: e așadar și o problemă de generație.

Dr. Klaus Kinkel, ministrul federal al Afacerilor Externe al Germaniei, în România

La invitația Guvernului României, domnul dr. Klaus Kinkel, ministrul federal al Afacerilor Externe și vicecancelar, va efectua în ziua de 13 iulie 1994 o vizită la București. Domnia sa va avea convorbiri cu președintele statului, domnul Ion Iliescu, cu primul-ministru, domnul Nicolae Văcăroiu, cu ministrul Afacerilor Externe, domnul Teodor Viorel Molescanu, și se va întîlni cu președinții Camerei Deputaților și Senatului, cu reprezentanții Opoziției și ai minorității germane.

Dr. Klaus Kinkel.

N. la 17 dec. 1936; la Metzinger. Căsătorit, trei copii. Și-a petrecut copilăria la Hechingen/Hobenzollern.

Studiază dreptul al universitățile din Tübingen, Bonn, Köln (1956-1960). Doctor în drept (1964). Activează în Serviciul Federal pentru Apărarea Civilă, în Consiliul landului din Balingen, în Ministerul Federal de Interne (1965-1970). Referent personal al Ministrului Federal de Interne, Genscher, și șeful biroului ministerial al acestuia (1970-1974). Șeful cadrelor de conducere din Ministerul Federal al Afacerilor Externe (1974-1977). Șeful direcției de planificare din Ministerul Federal al Afacerilor Externe (1977-1979). Președintele Serviciului Federal de Informații (1979-1982). Secretar de Stat în Ministerul Federal de Justiție (1982-1991). Ministru Federal al Justiției (1991-1992). Ministru Federal al Afacerilor Externe (din 18 mai 1992). Vicecancelar (din ianuarie 1993). Președinte al Partidului Liberal German (din iunie 1993).

“Semnele timpului” pe Valea Izei

Foarte de curînd am revăzut, după mai mulți ani, salba de biserici din lemn de pe Valea Izei. Pe lângă bucuria de a contempla din nou, și poate cu alți ochi, aceste extraordinare lecții de arhitectură și repere ale artei noastre tradiționale, pe lângă vederea unei lumi înconfundabile, pe lângă constatarea unei energii de “a face”, vădită în satele maramureșene, am fost încercat de momente de descumpănire și îndoială.

La Birsana am petrecut câteva ore cu tînărul preot paroh Gheorghe Urda, care ne-a vorbit pe larg despre semnificația fiecărei scene biblice de pe zugrăvelile interioare originale, datînd de la începutul secolului trecut. Biserița, restaurată și gospodărită cu dragoste, vechind parcă din locul său dominant, ne-a dat speranța unei plimbări spirituale fără contrarității. Dar tot în Birsana, din ferici-re mai departe de vechea biserică, a fost înălțată noua biserică greco-catolică ce se dorește de inspirație tradițională, adică cu turlele înălțate, dar foarte departe de sensul spiritual, stilistic și tehnic, al bisericilor maramureșene. Mare, cu nava înălțată din zidărie, cu numeroase turnuri ascuțite și decorate, este învelită cu tablă de aluminiu ce strălucește în soare. Nimic nu poate atenua efectul de ieftinătate, așa că nu se poate înălțura întrebarea: unde rezidă cea mai vagă filiație?

Uluiala a continuat și în satul vecin, unde am văzut în plin șantier noua așezare mănăstirească la construirea căreia contribuie mai multe comunități învecinate. Ansamblul se vrea “monumental”, o “quintesență a elementelor tradiționale”, un “record” de înălțime a structurii din lemn a turlei – 60 m, cu cîțiva metri mai înaltă decît cea de la Surdești.

Cele trei enunțări falsifică de la bun început tentativa. Bisericile din lemn ale Maramureșului nu sînt monumentale prin dimensiuni. Ele dezvăluie monumentalitatea stilului prin încadrarea exactă a construcției – formă, material, scară – în spațiul și relieful geografic la care, nu fără importanță, participă casele adiacente. Ele încoronează

neostentativ dealul sau lunca maramureșeană. Sînt discret retrase sau intrinsec situate în arhitectura satului. De aceea, ele nu pot și nu trebuie să stimuleze un record dimensional. Dimensiunea lor este pur spirituală.

Comunitatea și biserica nu derit un program, desigur necesar, care să cuprindă și alte spații de lucru, de contacte, inerent oricărui program eumonic modern. Și în România, biserica trebuie să-și redobîndească menirea de totdeauna, deturnată în parte de anii negri ai comunismului. Însă spațiile

Biserica din Birsana
reproducere din “Arhitectura pe teritoriul României”
de prof. arh. Grigore Ionescu

construite, oricare ar fi acestea, se pot desfășura neostentativ, de pildă în incinte succesive, cu identități proprii, cu izolarea și liniștea cuvenite.

S-a căutat însă recordul pentru motive de prestigiu prost înțeles. Cauza mi se pare pierdută dintr-un bun început, iar efortul și sacrificiul unor comunități, admirabile în sine, într-un fel irosite.

Am redescoperit bisericile din Șieu și Botiza, minunate în permanența lor, îngrijite și respectate. Chiar dacă cea de la Botiza are în imediata sa apropiere o biserică “mare și bogat înzestrată”, asocierea celor două însemne ale vremurilor s-a făcut în mod avantajos pentru biserița din lemn de la începutul secolului al XVIII-lea.

Argumentul întîlnit pe tot cuprinsul Văii Izei, că există cite un singur preot la o mare comunitate care nu încapă în biserică, biserica fiind, ca și în trecut, punctul gravitațional al comunităților maramureșene, pare de nereșpins. Dimensiunea edificiului evident că este determinată de dimensiunea demografică.

Dar asocierile stilistică și dimensională a arhitecturii momentelor istorice diferite a constituit întotdeauna una din provocările majore în arhitectură.

În cazul bisericii din Cuhea – să nu mi se ia în nume de rău că folosesc vechea denumire a satului –, repudierea bisericii vechi de către preot și comunitate este și mai evidentă. Strivită de prezența “catedralei” din imediata sa vecinătate, modestă și ponosită ca urmare a lipsei de întreținere, cu găuri în poalele învelirii de șindriță mincînată de putregai, vechea biserică, cu armonia și simplitatea sa, este cu atît mai frumoasă cu cît noua construcție, cu emfaza, lipsa de măsură și har, este mai grotescă. Dacă comunitatea din Cuhea – sau Bogdan-Vodă, cum figurează pe hărți – ignoră și nu pune preț pe minunea din ograda sa, minunea trebuie demontată cu mare grijă, înlocuite piesele din lemn roase de vreme, și remontată în altă parte, unde, într-o nouă viață, să fie prețuită cum merită. Într-unul din muzele etnografice din țară va fi admirată de mai mulți ochi, căpătînd o semnificație mai largă alături de alte valori echivalente și chiar dacă va dăinui într-un fel de exil, îngrijită și respectată nu va risca dispariția în uitare.

ION MIRCEA ENESCU

Problema monumentelor istorice

– interviu cu prof. arh. AURELIAN TRIȘCU –

Situația actuală a monumentelor istorice impune, pentru salvarea lor de la distrugere, un cadru legal care să reglementeze statutul lor sau, în cazul protectorilor mai noi, acordarea unei avizării competente încît să nu fie agrestate vechile monumente sau situri istorice. În acest sens, am solicitat lămuriri d-lui prof. arh. Aurelian Trișcu, președintele fostei Comisii a Monumentelor Istoric.

Cum explicați inexistența unei Legi a Patrimoniului?

România se numără printre primele țări din Europa care aveau o Lege a Patrimoniului, încă din 1892, cînd s-a înființat și Comisia Monumentelor Istoric, iar acum sîntem singura țară din Europa care nu are o Lege a Patrimoniului. După 1989, cînd s-a reînființat CNMI, care fusese dizolvată în 1977, s-a organizat în paralel Comisia Muzeelor, ce se dorea să fie comună celor două domenii. Comisia a prezentat Parlamentului un text de lege încă din 1990, care nu a fost luat în dezbateri nici pînă astăzi.

Ce ați făcut în acest timp pentru precizarea distincției Muzeu/Monument?

Ne-am adresat forurilor de specialitate din Consiliul Europei, care au trimis experți în legislația monumentelor istorice ce au expus concluziile studiului lor în Parlament. În lipsa unei legi, prin intermediul ministrului Culturii, Andrei Pleșu, am adresat în țară circulare care impuneau măsuri de protecție a monumentelor istorice, iar într-o altă etapă am reușit să determinăm, împreună cu Comisia Muzeelor, o hotărîre a Guvernului ce prevede intervenții pentru protecția monumentelor istorice.

Ce s-a întîmplat cu CNMI și Direcția care-i era subordonată?

În 1993, în urma unei hotărîri a Guvernului de reorganizare a Ministerului Culturii, s-a transformat fostul Consiliu al Patrimoniului într-un Departament condus de Ion Oprig. Acest Departament a subordonat în totalitate Direcția, înființată ca un organ executiv al CNMI, comițînd un act de abuz. Mai mult, Comisia a fost boicotată, nerăspunzîndu-i-se timp de un an la nici o solicitare sau adresă. S-a creat o pseudocomisie care s-a înstăuit în locul celei inițiale, preluîndu-i o parte din membri și sediul, subordonînd Direcția în mod abuziv Ministerului și – lucrul cel mai vizat – relațiile cu străinătatea, stabilite de CNMI.

Cum apreciați situația în general?

Înadmisibilă. Fără o Comisie autonomă în domeniul monumentelor istorice se pot produce acte de neimaginat, fără ca cineva să aibă puterea să li se opună.

Care sînt forurile internaționale la care ați aderat?

Am aderat la Patrimoniul Mondial, care a admis ca trei dintre cele cincisprezece monumente aflate pe lista de priorități să fie primele propuneri incluse

în lista Patrimoniului Mondial (Biertan, Hurezi, bisericile pictate ale mănăstirilor din Moldova); la ICOMOS, înființînd secția română la care președinte era Radu Popa, iar apoi Eugenia Greceanu, sub patronajul acestei instituții organizîndu-se șantierul-pilot de la Mănăstirea Apostolache. Fundația Messerschmidt a donat fonduri pentru lucrările de restaurare de la Sighișoara și Drăușeni. Japonia a donat fonduri, tehnica și specialiștii pentru restaurarea Mănăstirii Probota. Printre acțiunile apreciate pozitiv este și “Ziua porților deschise”, România numărîndu-se, în 1992, printre cele nouă țări

ale Consiliului Europei care participau la acțiune. Dar o schimbare reală, la nivelul mentalităților, nu se poate produce atîta timp cît monumentul istoric nu este privit cu o atitudine civică normală, în sensul că el nu este numai preocuparea specialiștilor, ci este un martor al istoriei întregii comunități și al devenirii fiecărui individ, apelul său la istorie.

Cum vedeți rezolvarea problemei CNMI?

Există o singură posibilitate, aceea de a se da curs solicitărilor Comisiei pentru a fi restabilită legalitatea.

Care este statutul Direcției față de pseudocomisie?

Ministerul Culturii s-a definit, într-o viziune centralistă, “administratorul tuturor bunurilor culturale”. Direcția este total subordonată ca statut printr-un abuz de putere, respectiv pe baza faptului că membrii Direcției sînt remunerați de către Minister. Noua propunere de lege, noile acte normative s-ar putea să nu prevadă o suficientă protecție. Există deja cazul care confirmă acest neajuns și abuz: acela al lotizării de către primarul comunei Mogoșoaia a pămîntului care aparține fostei moși și care prin importanța sa ca sit era bun al Patrimoniului național. Dar există în Direcție și specialiști care au apărut și înainte monumentele, și sînt atașați acestor idei.

Dacă ați elabora acum o Lege a Monumentelor, care ar trebui să fie principalul criteriu?

Ideea că monumentul istoric trebuie să fie mai presus de orice alte interese din jurul său – taxe, drumuri, facilități. Nici un interes nu trebuie să încalce dreptul monumentului de a reprezenta istoria unei comunități. În domeniul monumentelor istorice trebuie ca ele să treacă din proprietatea statului în proprietatea unor organisme neguvernamentale sau în proprietatea particulară. Cu cît acest proces se va derula mai rapid cu atît va fi mai bine pentru stat – care nu are mijloace de finanțare, cît și pentru proprietar – care va beneficia de mari reduceri de impozite.

A consemnat CORINA TUCU

PAVEL CĂMPEANU

SOCIETATE

FOTBAL ȘI POLITICĂ

• performanțele echipei naționale au restabilit continuitatea pierdută cu decembrie 1989 • pe plan extern lumea privește cu simpatie către România • pe plan intern segmente ample ale populației sînt cuprinse de euforie • un jucător care lovește mingea greșit este sancționat, dar nu ucis • și totuși, Escobar și-a plătit cu viața autogolul •uciderea jucătorului amenință să ucidă jocul • nu jucătorii britanici, ci fanii lor sînt vinovați că Anglia a fost exclusă din competițiile fotbalistice europene • oamenii de fotbal sînt personaje publice de primă anvergură

Politicizare prin socializare

Discuția de jurbo utilizată a stadionelor americane, performanțele obținute pînă acum (5 iulie 1994) de echipa noastră națională la actualul campionat mondial de fotbal au avut tot puțin două efecte de natură social-politică - ambele restabilind pentru moment continuitatea complet pierdută cu decembrie 1989. Pe plan extern, acum ca și atunci, lumea privește cu simpatie către România (tura reprezentată de cei 11 fânii care au spulberat cu desăvîrșire atîta buzii). Pe plan intern, acum ca și atunci, segmente ample ale populației sînt cuprinse de o euforie pe care nu se mărginesc să o resimtă, ci o și manifestă, și care are virtualitatea unui cucerit.

Fotbalul este un joc colectiv, bazat pe lovirea mingii cu piciorul, în conformitate cu anumite reguli. Privitiv acestor reguli, un jucător care lovește mingea greșit este sancționat - dar nu ucis. Și totuși, Escobar și-a plătit cu viața preșala de a fi trimis mingea în poarta propriei lui echipe (națională Columbia). Uciderea jucătorului amenință să ucidă jocul. În celebra lui carte "Homo Ludens" apărută în 1938, Johan Huizinga remarca: "În societatea modernă, sportul se depărtează treptat de sfera pur ludică și devine... și mai degrabă o manifestare autonomă a unor instincte agonale decît un factor al unui simț comunitar fertil". Ca joc agonial, sportul poate domoli, într-o oarecare măsură, conflictele din societate, după cum, la fel de lesne, poate fi absorbit de ele.

Conflictualizarea fotbalului se produce înfînit mai puțin între cei care îl practică decît între cei care îl urmăresc. Nu jucătorii britanici, ci fanii lor poartă vina pentru anii în care țara de origine a fotbalului a fost exclusă din competițiile fotbalistice europene. Absorbția socială a fotbalului, sau, altfel zis, socializarea lui, se înfăptuiește pe două căi principale: profesionalizarea protagoniștilor și multiplicarea extraordinară a spectatozilor prin cosmogonizarea transmisiilor TV. Sintagma "jucător profesionist" este o contradicție în termeni: devenit o profesie, fotbalul înțeapă să fie un joc. Pe de altă parte, sutele de mii de oameni care urmăresc campionatul mondial în tribune și sutele de milioane care, cu ajutorul televiziunii, îl vizionează pe într-oaiga planetă, proiectează cu o forță formidabilă asupra competiției propriile lor emoții, norme, interese, și tabu-uri. Unde emoțională pe care o degajă întrecerea celor 22 de jucători se întoarce asupra acestora cu o încălțare înmîită și substanțial transformată. Spectatozorii campionatului se metamorfozează în protagoniști ai efectelor lui sociale.

Implicații politice

Urișă rezonanță a acestor efecte sociale face din oamenii de fotbal - jucători, tehnicieni, comentatori, manageri - personaje publice de primă anvergură. Datorită notorietății de care se bucură, gesturile lor capătă adesea, independent de intenții, valențe col puțin potențial politic. Într-un sondaj pe această temă ar arăta că personajele publice cu cea mai largă popularitate nu se găsesc nici la cîrma statului, nici în fruntea Opoziției, ci pe marele stadion californian. Slogul "Hagi for President" este o glumă, dar o glumă simbolică, întrucît faima negalată pe care și-a dobîndit-o căpitanul echipei naționale, atît în țară, cît și în afara ei, reprezintă un considerabil capital politic potențial. Proeminența politică de care dispun în țările lor proprietarii celor mai puternice cluburi europene de fotbal: Tapie și Berlusconi, ar putea fi mai mult decît rodul unei simple împliniri. Familia fostului Rege Mihai primește, la domiciliul ei elevații, felurite vizite cărora, în afara unor servicii sau persoane specializate, nimeni nu le acordă atenție - dar vizita făcută la Versoix de echipa națională a fost percepută ca un gest explicit politic atît în cercurile monarchiste, cît și în cancelariile Puterii.

S-ar putea ca cea mai semnificativă repercutație a campionatului mondial de fotbal asupra vieții noastre politice să provină dintr-o eroare de ordin cronologic. Am în vedere documentația despre ultimele acțiuni ofensive ale Opoziției și desfășurarea competiției peste ocean. Reprezentanții Convenției Democratice se lătau în Parlament pentru adoptarea moțiunii de cenzură împotriva Guvernului și pentru suspendarea din funcție a președintelui în seara (și noaptea) cînd opinia publică, incinsă de puțin sentimentul victoriei amuse pe îndepărtatul "Rose Bowl", aproape atîta instituția de pe Dealul Mitropoliei. Dacă s-ar spera că aceste inițiative îi vor atrage sprejinal unor noi secțiuni ale opiniei publice, liderii Convenției s-au înșelat. Nu cele două acțiuni, ci viața politică în general, nu Opoziția, ci instituția parlamentară se găsesc în acele zile la periferia atenției publice, fascinată de isprăvile fotbalistice, înfînit mai plăcută decît cele ale parlamentarilor.

Din cauza acestei greșeli de "timing" Opoziția s-a pus ea singură în situația fără speranță de a concura cu reprezentativa națională de fotbal pentru a-și atrage sprejinal opiniei publice. Opinia publică nu l-a refuzat această solicitare, ci pur și simplu a ignorat-o. Cele două inițiative, care păreau să vestească radicalizarea strategiei antiguvernamentale și antiprezidențiale, s-au încheiat cu un dublu inuocuo: ele nu au avut impactul prevăzut nici printre parlamentari și nici în rândurile unei populații mult mai interesată în acele zile de soarta cetățenilor Hagi și Răduciou decît a cetățenilor Iliescu și Văcăroiu. De altminteri, compararea în Parlament a acestuia din urmă cu neînsipitul Vlădușiu dovedește că, în împrejurările date, nici retorica politică nu putea face abstracție de epopon fotbalistice. Spre deosebire de alți șefi de stat, dl. Iliescu nu s-a deplasat pe malul Pacificului pentru a susține echipa națională căreia în schimb, pe malul Dimboviței, i-a acordat o porțiune considerabilă din conferința sa de presă. Ca și în Arabia Saudită - dar nu numai -, în România Puterea tinde să transfigureze succesul sportiv al fotbalistilor în propriul său succes.

Imaginea României în lume

După ce în anii '70 nu-și preocupaseră laudele față de Ceaușescu; după ce îl detestaseră în anii '80; după ce se entuziasmaseră față de Revoluția română din 1989 - medile occidentale oferă, în ultimii patru ani, despre România, o imagine care os-

cilează între ignorare și concentrarea aproape exclusivă asupra unor circumstanțe agravante: copii handicapați, minorități persecutate, emigranți clandestini și, bineînțeles, țigani. Frizid stereotipiș, această imagine monoton defavorizantă este supusă acum unei dramatice reconsiderări. Iar la originea acestei reconsiderări nu se află organismul guvernamental însărcinat să ameliorizeze imaginea României în lume, ci echipa națională de fotbal, al cărei unic scop este să-și învingă adversarii. Scop pe care ea și l-a îndeplinit peste așteptări, sub privirea unui public de dimensiuni planetare. Despre România nu s-a pomenit atît de mult și atît de bine din '89. Fără vreo intenție expresă, fotbalul preia cu un succes răsunător o funcție politică la a cărei împlinire organismele politice trudes cu un

fel de neîndoielnic manșon.

Un moment revelator al acestui succes politic obținut prin mijloace sportive este faimosul episod al reflexiei la "țigani" din telegrama AFP. De astă dată convertirea jocului de fotbal în confruntare politică nu este nici eperă jucătorilor, nici a spectatozilor - ci a comentatorilor, și mai cu seamă a reacției la comentarii. Recunoștin meritele jucătorilor români, autorul comentariului îi tratează "cu pasant" de țigani. Presupunerea unei atît de de-cigrațoare și deci portătoare a unor conotații politice nu poate fi nici evitată, nici demontată. La fel de incerte sînt însă și alte presupuneri - de pildă aceea că medile occidentale les anevoie din stereotipurile pe care tot ele le-au erosit și le-au întorsint atîta vreme; că imagina agravantă rezistă realităților care o contrazic, inspirată de realități aleatorii, dar semnificativ perceptibile, cum ar fi țigani din România care cerșesc în metroule Parisului.

Mult mai evidentă decît în intențiile comentatorului este însă conotația politică în reacțiile la acest comentariu. Aici politica este afirmată la două nivele: al purtătorilor acestei reacții și al inura dintre semnificatiile ei. Printre purtătorii reacției se află Senatul României, președintele lui, aparatul diplomatic al Guvernului, reprezentanți de seamă ai Opoziției. Cît despre semnificatiile, acestea sînt puse în lumină de textul prin care AFP își cere scuze, acuzînd de fapt atunci cînd remarcă: "Radacția nu cunoaște caracterul peiorativ, chiar insultător, pe care termenul de "țigani" l-ar putea avea în România, conotație ignorată de altfel de dicționarele francezești". Or, această conotație este considerată ca de la sine înțelesă nu numai în presă, dar și în cuvîntarea unui senator al Opoziției care evocă "această insultă adusă națiunii române" sau în scrierile de protest a d-nei Doina Cornea care, deși recunoaște "dreptul la demnitate al semenilor mei țigani", semnaleză "intenția vădită de jignire care vrea să ni se aducă nouă, românilor". S-ar părea că toate drumurile duc de la fotbal la politică. Competiția generoasă comentariul, care generează vii discuții, explicite, despre dreptul românilor de a li se recunoaște identitatea națională - dar și emoții implicite privind dreptul unuia dintre cele mai numeroase minorități de a fi tratat cu respectul cuvenit, prescria de legile moralei, ale democrației și ale comunității internaționale.

Euforie și consens

În decembrie 1989 majoritatea locuitorilor acestei țări a trăit euforia unei izbîni istorice. În iunie-iulie 1994 ea trăiește euforia unei izbîni sportive. Motivațiile sînt greu de comparat - reacțiile nu. Victoria Revoluției a fost urmată de o profundă dezamăgire; acest risc este evasinal pentru victoriile reprezentativei de fotbal. Euforia din '89 se naște din împlinirea unei speranțe; euforia din '94 se naște dintr-o stare de spirit în care speranțele pot supraviețui din ce în ce mai greu. Ivită pe acest fond, euforia fotbalistică superează că, împotriva multor aparențe, aptitudinea acestui popor de a spera și de a se bucura nu s-a stins. Este meritul fotbalului că a actualizat-o, este rîndul altor domenii de activitate să o apere și să o îndreptățiască.

Euforia fotbalistică nu s-a manifestat numai în România, ci și în Bulgaria, Brazilia etc. După cum relatează agențiile de presă, la Sofia frenesia victoriei sportive a degenerat în devalizarea unor magazine, incendierea unor mașini. În Brazilia declințura de entuziasm s-a soldat cu un mort și 59 de răniți, printre care 14 polițiști, au fost arestate 27 de persoane. Dimpotrivă, comandantul Poliției bucureștene a luat parte la manifestații, nu la reprimarea lor, unii locatari plîngîndu-se totuși că le-au dispărut pubelele, transformate în tobe ad-hoc pentru celebrarea ei mai audibilă a performanțelor fotbalistice. Euforia românească pare a fi fost mai moderată și mai disciplinată decît altele, punînd la îndoaială unele dintre propriile noastre prejudecăți despre noi înșine.

Euforia, indiferent de cauzele ei, reprezintă, atunci cînd dobîndește dimensiuni naționale, o modalitate a consensului. Plasarea doamnei Cornea și a d-lui Oliviu Gherman pe aceeași poziție este, din acest punct de vedere, simbolică. Bucuria de a fi învins Argentina a fost la fel de mare printre susținătorii Puterii și printre adversarii ei. Aici fotbalul nu mai determină efecte politice, ci face în mod nemijlocit o politică substitutivă. Fie și parțial, fie și circumstanțial, el demonstrează practic posibilitatea consensului național metamorfozat de forțele politice într-o tot mai albastră pasăre albastră.

Deschidem această rubrică intitulată *Trecutul apropiat*, în care vom republica texte care credem că pot fi citite cu un alt ochi astăzi. Această rubrică ne-a fost sugerată de unul dintre cititorii noștri, care ne-a trimis următoarea scrisoare:

Imi permit să vă trimit primele numere ale ziarelor apărute la Timișoara în zilele "Revoluției". Le-am păstrat în ideea că ele vor fi mărturia unor evenimente ce poate ne vor schimba viața. Nu știu dacă n-am sperat prea mult!

Mă gândesc că ele poate stau mai bine la dvs. decât la mine și m-ar bucura gîndul că vă sînt utile.

Informare din partea Consiliului Frontului Salvării Naționale prezentată la Televiziune de Ion Iliescu pe 24 decembrie 1989

Dragi cetățeni,

Am avut o zi plină și grea. Venim chiar de la comandamentul militar al Frontului Salvării Naționale. Datorită acțiunilor criminale ale unor bande de teroriști instruiți special pentru lupta împotriva maselor populare și apărarea dictaturii, activitatea noastră normală nu s-a putut desfășura normal în cursul acestei zile. Am fost nevoiți să dăm prioritate acțiunilor coordonate de luptă împotriva teroriștilor. Existența acestor grupe de teroriști, a unor indivizi fanatici, care acționează cu o cruzime fără precedent, trăgînd în locuințe, în cetățeni, provocînd victime în rîndul militarilor, este încă o expresie elocventă a caracterului antipopular al dictaturii Ceaușescu, care a făcut enorm de mult rău popoului și care nu a economisit mijloace enorme și acțiuni gîndite, ordonate pentru constituirea unor asemenea unități de reprimare.

Vrem să vă spunem că toate unitățile militare și marea majoritate a unităților de Miliție și de Interne acționează unitar împotriva teroriștilor. De fapt, există un consens național împotriva dictaturii.

Acțiunile diversioniste, teroriste, criminale ale grupelor de teroriști, care vor să împiedice funcționarea noii puteri și să destabilizeze societatea noastră, este o ultimă zvîrcolire a acestei creații monstruoase a dictaturii antipopulare. De fapt, trebuie să vă spunem că nu este vorba de un număr mare de elemente teroriste, dar acestea sînt special instruite și dotate pentru acțiuni de acest gen. În cele mai multe cazuri ei reușesc să îngreuneze activitatea unităților militare pentru că, așa cum ați văzut, foarte mulți teroriști acționează din clădiri locuite, chiar din apartamente, ceea ce face dificilă folosirea tehnicilor militare, intervenția armatei, care trebuie să evite cît mai mult pierderile în rîndurile cetățenilor. Este o perfidie fără seamăn, o cruzime pentru care nu se găsesc calificativele potrivite. De aici dificultățile pentru lichidarea acestor acte de cruzime. De aceea, facem apel la cetățeni să înțeleagă situația în care ne aflăm și să înlesnească pe toate căile activitatea militarilor.

Cetățenii din blocurile în care teroriștii acționează - este vorba de zonele fierbinți, în jurul Televiziunii, Radiodifuziunii, în jurul sediului Comitetului Central, Ministerului Apărării Naționale, altele citeva puncte - îi sfătuim să evacueze pe cît posibil clădirile și să se cazeze la cunoscuți, în alte locuri, pentru a înlesni activitatea unităților noastre militare.

Ne aflăm, stimată cetățeni, într-un moment revoluționar, din păcate marcat de sacrificii. Noi am circulat mult pe străzile Capitalei în cursul acestei zile și am văzut scene emoționante de conștiință cetățenească, de inițiativă și autoorganizare, de pază obștească, de control al circulației pe drumuri. Am vrea însă, în legătură cu acest lucru, să informăm că numai armata dispune de tancuri și unități blindate. Teroriștii sînt organizați ca pușcași, dotati însă bine cu armament și instruiți în mod deosebit. De aceea, pe drumurile publice unde s-au organizat baraje și puncte de control este bine să nu fie im-

pedicate unitățile militare, respectiv blindatele, camioanele cu militari, tancurile să poată circula cît mai liber spre punctele în care trebuie să acționeze. Venind aici de la Ministerul Apărării Naționale, a trebuit să ne oprim, să parlamentăm și să discutăm; oamenii sînt de bună credință pentru că nu vor să lase pe oricine să treacă. De aceea, vrem să știți: tancurile sînt numai ale lor. Mașinile blindate, de asemenea.

De asemenea, am ruga să se gîndească și alte forme de largire a conlucrării și participării maselor populare în sprijinul acțiunilor unităților militare, inclusiv constituirea de cît mai multe găzdi patriotice pentru apărarea unităților proprii, unităților economice, a unor puncte de activitate generală pentru nevoile cetățenilor, ca și în sprijinul unităților care acționează în jurul punctelor fierbinți. Aici trebuie să se acționeze neapărat în strînsă coordonare cu armata și numai în subordinea armatei, pentru că sînt reguli militare de activitate. De

asemenea, trebuie să vă spunem că teroriștii nu sînt în uniforme. Ei sînt civili. De multe ori caută să creeze confuzie, și-au pus și banderole ca să fie confundați cu oamenii din formațiunile de apărare organizate de cetățeni, și creează astfel confuzie. Împușcă din orice poziție. De aceea este important ca cetățenii din formațiunile noastre - individual înarmați - să nu acționeze, pentru că pot să fie confundați cu teroriștii și să cadă victime confruntărilor cu unitățile militare, ci să se constituie în unități ordonate, organizate, subordonate unităților militare. Să fie o unitate de acțiune, dar să nu creăm panică, confuzie și victime în plus.

La comandamentul militar pe care l-am avut am stabilit cîteva măsuri imediate în vederea acțiunii din această noapte, de mine dimineată, precum și în orele imediat următoare pentru o mai mare eficiență în lichidarea bandelor teroriste.

În funcția de ministru al Apărării Naționale a fost numit generalul colonel Nicolae Militaru, care este ajutat de cei doi prim-adjuncți - generalii Ștefan Gușe, șeful Marelui Stat Major, și Victor Stănculescu.

În fine, stimată cetățeni, vrem să vă informăm că Nicolae și Elena Ceaușescu au fost arestați și se află sub pază militară. Sînt, de asemenea, arestați Ilie și Nicu Ceaușescu și cîteva slugi ale clanului Ceaușescu - Dincă, Postelnicu, Bobu și alți cîțiva. Va veni momentul judecării drepte, severe, a popoului, a celor care s-au făcut vinovați de această tragedie națională.

Sperăm însă că prin acțiunea conjugată a unităților forțelor populare să lichidăm și această ultimă zvîrcolire a hidrei înveninate a clanului Ceaușescu. Este nevoie de unitate, este nevoie de colaborare strînsă. Ei vor provoca încă multe necazuri, dar procesul este ireversibil. Nimic nu mai poate întoarce roata procesului de înnoire a României!

Să ne urăm succes!

V-am informat asupra activității de bază - activitățile militare. Vrem însă să vă spunem că deja am discutat cu mai multe ministere pentru a asigura desfășurarea normală a activității economice. Cu Ministerul Energiei Electrice, cu Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale, CSP, cu comerțul și cooperația, cu altele citeva ministere economice pentru ca în unitățile industriale activitatea să decurgă în mod normal, să putem intra în următoarele zile pe o activitate constructivă.

Din păcate, în legătură cu aceste probleme, nu am putut să trecem pînă acum la o activitate normală în cadrul organizat al planului consiliului nostru, dar sperăm să lichidăm cît mai repede cuiburile de teroriști și să ne consacram muncii constructive.

O ultimă informație. S-a luat măsura de eliberare a tuturor deținuților politici. Toți au fost eliberați.

(Articol reprodus din ziarul "Luptătorul bănățean" din Timișoara, nr. 3, 24 decembrie 1989.)

Nota Redacției: La scurt timp după ce afirma pe postul național de televiziune că teroriștii există, Ion Iliescu a declarat că ei nu pot fi găsiți cu nici un chip. El a ajuns să compare misterul teroriștilor cu cel al președintelui Kennedy. Procuratura a îngropat dosarele. Comisiile parlamentare nu au aflat nici ele nimic. Totuși stafia teroriștilor bîntuie încă tînărul nostru stat de drept.

PRETUL ABONAMENTELOR DEJA CONTRACTATE NU SE MODIFICĂ, INDIFERENT DE SCHIMBĂRILE ULTERIOARE ALE PRETULUI REVISTEI.

LA SEDIUL REDACȚIEI PUTEȚI CUMPARĂ DIN STOC:

Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 33, 38, 41, 44. Anii 1991, 1992, 1993. Exemplarele vechi sînt comercializate la prețul actual al revistei.

Abonamentele făcute la redacția "22" sînt mai ieftine decît cele prin RODIPET.

Costul abonamentelor trimestriale cu reducere este:

1.700 lei cu ridicare de la redacție.
2.000 lei cu expediere prin poștă.

Cei interesați sînt rugați să trimită adeverințe corespunzătoare (talon de pensie, adeverințe de la școală etc.) pe adresa: *Revista "22" Calea Victoriei 120, sector 1, București*, cu specificarea pentru *Serviciul de Distribuție*. Adeverințele sînt valabile un an de zile.

Sponsorizate de **INSTITUTUL PENTRU DEMOCRATIE ÎN EUROPA DE EST ȘI ASOCIAȚIA EST-LIBERTÉS.**

Costul abonamentelor trimestriale integrale este:

2.300 lei cu ridicare de la redacție.
2.500 lei cu expediere prin poștă.

Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat poștal suma corespunzătoare tipului de abonament dorit pe adresa:

Revista "22", cîni 45103532 BCR Filiala sector 1, Str. Londra nr. 10, București.

Revista "22" oferă ABONAMENTE CU REDUCERE pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVII STUDENȚII, FOȘTI DEȚINUȚI POLITICI, VETERANI DE RĂZBOI.

